

A-post

Dag Norling >02
John Collets Allé 46
0852 Oslo

«Hamro Patrika»

Norge-Nepal foreningen
c/o Nayan Malla
Maridalsvn. 6
0178 Oslo

MEDLEMSKONTINGENT:

Enkeltmedlem kr 125,-
Familie kr 175,-
Organisasjon kr 300,-

Konto: 6219 05 79358

Program for møtet onsdag 9. april 2003

- Kl. 19.00: Årsmøte
- Kl. 20.00: Foredrag v/Fredrik Barth og Unni Wikan: *Nepal og Bhutan – en etnografisk sammenlikning*. Disse himalayiske kongedømmene er i utgangspunktet forholdsvis like i naturgrunnlag og folk, men har søkt inspirasjon i de to ulike sivilisasjonene India og Tibet. Begge har vært kulturelt utrolig produktive på et karrig økonomisk grunnlag, og utgjør i dag to perler av asiatisk sivilisasjon. Foredraget omhandler likheter og forskjeller, folkekulturene, livsgrunnlaget, religion og historie. Fredrik Barth er professor i antropologi ved Boston University. Unni Wikan er professor ved Sosialantropologisk institutt, Universitetet i Oslo.
- Ca. kl. 21.00: Servering av daal bhaat, kr. 60,-
- Kaffe/te og utlodning.

Norge - Nepal foreningen

HAMRO PATRIKA VAR AVIS
ORGAN FOR NORGE-NEPAL-FORENINGEN

Nr. 1 og 2, mars 2003

**Velkommen til årsmøte
og festmøte med daal bhaat
i Norge-Nepal foreningen**

onsdag 9. april kl.19.00

**i Bygdelagssamskipnadens hus
Nordahl Brunsgate 22, Oslo**

**Foredrag
v/Fredrik Barth og Unni Wikan:**

**"NEPAL OG BHUTAN
– EN ETNOGRAFISK SAMMENLIKNING"**

Neste medlemsmøte: tirsdag 6. mai 2003

NORGE-NEPAL FORENINGENS STYRE

Navn	Adresse	Telefon
Kirsten Ingeborg Greiner <i>Leder</i>	Landingsveien 102 0767 Oslo	22 14 00 01 413 18 147
Kristine Østrem Alsvik <i>Nestleder</i>	Sørlogata 46 A 0577 Oslo	977 25 718 22 67 72 98
Synnøve Nes <i>Redaktør</i>	Bergensveien 4 0963 Oslo	905 24 857
Nayan Malla <i>Kasserer</i>	Maridalsveien 6 0178 Oslo	975 98 920
Thronde Berge Larsen	Dannevigsveien 12 0463 Oslo	22 71 98 73
Øystein Berg	Stjerneveien 21 0779 Oslo	412 00 242
Unni Poulsson	Veslekroken 10 0379 Oslo	22 73 33 97
Ane Haaland	Skogbrynet 9 1458 Fjellstrand	66 91 41 30
Tone Lauvdal	Konowsgate 99 C 0196 Oslo	416 54 977

PERSONER MED VERV UTENFOR STYRET

Roy Friis <i>Revisor</i>	Peiskrokveien 8 1482 Nittedal	67 07 69 08
Marit Kleppa <i>Valgkomite</i>	Skøyenveien 97 0375 Oslo	22 52 10 31
Nikolai Arnø <i>Valgkomite</i>	Fossekallen 32 3034 Drammen	32 81 86 39 996 31 507

Hamro Patrika er Norge-Nepal foreningens medlemsavis som utkommer omtrent fem ganger i året. Forespørsler angående avisen, foreningen og Nepal kan rettes til styremedlemmene.

Norge-Nepal foreningens e-post adresse:
norge_nepal@hotmail.com

Styret har adgang til e-posten som vil besvares med jevne mellomrom.

Redaksjonskomite for dette nummeret av Hamro Patrika: Kirsten Ingeborg Greiner

Innkalling til årsmøte i Norge-Nepal foreningen

Årsmøtet holdes i første del av møtet 9. april – fra kl. 19 til 19.45 – før foredraget med Fredrik Barth/Unni Wikan og servering av daal bhaat.

Program for årsmøtet:

- Valg av møteleder
- Valg av referent
- Årsberetning: gjennomgang og eventuell godkjenning
- Regnskap: gjennomgang og eventuell godkjenning
- Valg av nye medlemmer til styret.

Det nåværende styrets sammensetning er:

Leder: Kirsten I. Greiner	Ane Haaland
Nestleder: Kristine Ø. Alsvik*	Tone Lauvdal
Kasserer: Nayan Malla*	
Redaktør: Synnøve Nes*	<u>Personer med verv utenfor styret:</u>
Øystein Berg*	Revisor: Roy Friis*
Thronde Berge Larsen*	Valgkomité: Marit Kleppa
Unni Poulsson*	Nikolai Arnø*

* Personer som er på valg i år

Valgkomiteen tar imot forslag til nye styremedlemmer. Valgkomite: Marit Kleppa: 22 52 10 31 og Nikolai Arnø: 32 81 86 39/996 31 507.

- Eventuelt: alle medlemmer kan fremme saker for årsmøtet. Forslag sendes til Kirsten I. Greiner, postadresse: Landingsveien 102, 0767 Oslo, e-post: k.i.greiner@sai.uio.no
Forslag må være Kirsten i hende senest søndag 6. april.

Nytt siffer i Nepals telefonnumre

Kilde: nepalnews.com 13. februar 2003.

Fra 15. mars 2003 innføres ett ekstra siffer i alle nepalesiske telefonnumre. Økende bruk av telefon har gitt flere abonnenter og skapt behov for atskillig flere numre. Med påfyll av ett ekstra siffer skulle behovet være dekket for de neste 25 årene. De nye sifrene er:

- Kathmandu: 4 foran dagens sekssifrede nummer
- Lalitpur: 5 foran dagens nummer
- Bhaktapur: 6 foran dagens nummer

Telefonnumre utenfor Kathmandu-dalen får nå 6 sifre, mot tidligere 5.

Maoistbevegelsen i Nepal har lyktes med å markedsføre seg som de undertrykte gruppene håp. De har god tilgang på penger, våpen og veltrente soldater. Håpet om en fredelig løsning synes fjernt.

Av Odd Aksnes

Dette hevdet den nepalske antropologen Sanjeev Pokharel, da han holdt foredrag i Norge-Nepal foreningen i Oslo 29. oktober. Pokharel er i Norge for et tre måneders studieopphold ved Universitetet i Bergen.

Studiet er en del av et antropologisk forskningsprosjekt med fokus på Nepals kasteløse. Pokharel tegnet innledningsvis en skisse av bakgrunnen for konflikten mellom regjering og maoister, før han ga seg i kast med en perspektivanalyse av krigens karakter og årsaker. Krigens grusomhet og mange tragiske skjebner var allerede inntryksfullt blitt malt for de fremmøttes øyne ved hjelp av dokumentarfilmen "Killing Terraces" fra 2000.

- Over seks tusen mennesker har blitt drept i løpet av den snart sju år lange konflikten. Minst tjue tusen er såret. Atter tusener er blitt hjemløse. Barn har mistet en eller begge foreldre. For de som ikke reiser ut i krigen, barn og eldre, er det mange som plages mer av tanken på å leve enn av tanken på å dø, fulgte Pokharel opp. Han viste samtidig til at de nepalske menneskerettighetsorganisasjonen har dokumentert og stadig kritiserer grove brudd på menneskerettighetene på begge sider. Det er ikke ukjent at også uskyldige mennesker blir brutalt lemlæst og drept av opprørere fremfor folkemengder. Det er også rapportert om at barn er involvert i krigen, forteller han.

Skader økonomien

I tillegg til de menneskelige tap og skader, har krigen gjort store skader på Nepals økonomi. - Utviklingsorganisasjoner har stanset sitt arbeid i utkantområdene. Antall turister til Nepal er redusert til et minimum. Krigen har fått store konsekvenser for landbruket i landsbyene ved at unge menn og kvinner enten har sluttet seg til krigen eller forlatt landsbyene sine med frykt for å bli drept. Regjeringen har brukt mer enn 60 prosent av sitt utviklingsbudsjett til forsvarsutgifter for å stanse krigen, opplyser Pokharel.

Krav og trusler

- Det var 4. februar 1996 at en gruppe av Nepals kommunister, som kaller seg Marxist-Leninist-Maoistene, overleverte daværende

statsminister, Sher Bahadur Deuba, en liste på 40 krav. Gruppen forlangte at regjeringen skulle ta de nødvendige skritt for å oppfylle kravene i løpet av to uker. Dersom det ikke skjedde, ville gruppen gå til væpnet kamp for å styrte det konstitusjonelle monarkiet og etablere en kommunistisk republikk. Statsministeren viste liten interesse for maoistenes krav og deres ledere, forteller Pokharel om konflikten begynnelse. Han forklarer at det på dette tidspunktet syntes utenkelig at maoistene skulle kunne komme

2000 politifolk som gjennomførte en meget brutal opprydningsaksjon. - Aksjonen tente en sterkt regjeringsfiendtlig stemning. Dette kan ha forberedt grunnen for en krigsstrategi fra maoistlederne, selv om disse konfrontasjonene av nepalske ledere ses på som små sammenstøt uten større betydning, kommenterer Pokharel. Han peker også på at de nepalske maoistene i 1995 inngikk medlemskap i den internasjonale maoistbevegelsen med forpliktelse til å kjempe for kommunistisk

En kvinnelig geriljasoldat opptrådte til kamp for maoistenes sak i en landsby i vestre Nepal.

til å utgjøre noen reell trussel. I dag er maoistene aktive i alle Nepals 75 distrikter. - Ingen trodde at denne krigen ville kunne spre seg fra noen få avsidesliggende landsbyer til kjernen av storbyene. For ikke å si forårsake virkelige rystninger i den nasjonale politikken. Dette var en stor feiltakelse, fremholder Pokharel.

13. februar 1996

13. februar ble den væpnede kampen satt i gang, tre dager før deadline. Angrepene på regjeringskontorer i seks landsbyer i distriktene Rolpa og Rukum ble innledningen på en langvarig væpnet konflikt. Men konflikten oppstod ikke spontant. Pokharel viser til at det fant sted harde konfrontasjoner mellom kommunister og tilhengere av det regjerende Kongresspartiet så tidlig som i 1994 i det "røde" Rolpa-distriktet i Vest-Nepal. Statsministeren sendte inn mer enn

og liv for å ødelegge panchayat-regimet. Det er nødvendig å si at mange av dem hadde en genuin tro på etableringen av en kommunist-stat.

Tviler på fredelig

løsning

- Stikk i strid med de nevnte forventningene, tok Nepals politiske situasjon ingen av disse retningene etter panchayat-systemets sammenbrudd. Verken kommunistpartiet eller Kongresspartiet lyktes med å endre vilkårene for det fattige nepalske folket. Det er stor grunn til å tro at mange kommunister som har vært skuffet over UML, har gått over til CPN (Maoistene). For dem har dette vært en mulighet til å realisere deres radikale drømmer. Det er en utbredt oppfatning blant vanlige

Samler de undertrykte

Pokharel forteller at konstitusjonen av 1990 garanterer like rettigheter og muligheter for alle, og at debatt om rettigheter har gjort de undertrykte gruppene mer bevisste. Dette mener han maoistene har utnyttet vel. - Maoistene gjorde "de undertrykte" bevisste på sin "virkelige" situasjon, og lovde dem full deltagelse, rettferdighet og likhet, men også deltagelse i politikk og byråkrati etter etableringen av kommuniststaten. I dag utgjør

Kong Gyanendra (t.v.) avsatte regjeringen i høst i forbindelse med at valget ble utsatt, grunnet frykt for maoistene.

mennesker at flerparti-systemet har virket perfekt for lederne, men ikke virket for de som allerede er fattige og underprivilegert.

- Ingen bedring

- Landets politiske situasjon har vært preget av manglende evne til å være framsynt, kombinert med individuell streben for personlig rikdom og makt. Dette er illustrert ved hele åtte regjeringskifter på tolv år, noe det fattige landet knapt har hatt råd til. Etter 1990 har landets rikdommer blitt misbrukt av de politiske lederne. Korrupsjon er nesten institusjonalisert. Siden politiske posisjoner vanligvis har blitt brukt til å sikre personlige fordeler, har kløften mellom rike og fattige bare blitt enda større. De fattige og upriviligerte fikk aldri noen virkelig mulighet til å bedre sine kår. Det er derfor ikke merkelig at en stor del av befolkningen knytter en sammenheng mellom deres fortsatte elendighet og flerparti-demokratiet. Det var ikke vanskelig for maoistene i 1996 å finne tilgang på tilhengere og soldater.

kvinner 30 prosent av maoistenes geriljasoldater. Det er anslått at mer enn 45 prosent av geriljakrigerne tilhører de kasteløse. Mer enn seksti prosent av geriljasoldatene tilhører etniske minoriteter, påpeker Pokharel.

Styrke og dyktighet

- Målt i styrke og dyktighet er maoistkrigen i Nepal regnet som en av de største geriljakriger i verden i dag. Man regner at mer enn seks tusen veltrente maoistkrigere er aktive over hele landet. Maoistgeriljaens kampteknikker er ekstremt sofistikerte. De har også et meget effektivt og intelligent nettverk og kommunikasjonssamband, sier Pokharel. - Spørsmålet her er hvem som forsyner maoistene med opplæring. Maoistenes søsterbevegelse i nordvestre India har blitt anklaget for å gi de nepalske maoistene opplæring og annen støtte. Men teorien støttes ikke av noen tilfredsstillende bevis. Noen tror at hjemvendte

Sanjeev Pokharel

geriljasoldater eller pensjonerte soldater fra den nepalske hæren står bak. Det er ikke usannsynlig at noen av disse, enten tvungen eller frivillig, har sørget for oppretning av geriljasoldater, fortsetter han.

Store rikdommer

Stikk i strid med bildet av de fattige maoistene som kjemper mot rike landeiere, fremholder Pokharel at maoistorganisasjonen i Nepal i dag faktisk er meget rik. Han viser til en av regjeringens rapporter, som sier at maoistene til nå har ranet til seg mer enn 330 millioner rupier (ca. 38 millioner kroner) fra landets tre største banker.

- Maoistene har også samlet inn pengegaver fra ulike organisasjoner, og overtatt eiendommer til landsbyboere som ikke har vært villige til å bidra i finansieringen av krigen. Det er også sannsynlig at maoistene mottar økonomisk støtte fra internasjonale maoistorganisasjoner og deres tilhengere. Mange tror at maoistenes soldater mottar lønn for sine tjenester. Det har blitt rapportert at maoistene har betalt egne

geriljasoldater og partimedlemmer kontant med større beløp enn det den indiske regjering betaler sine gerilhasoldater, legger han til.

Tviler på løsning

Pokharel sier han synes det er vanskelig å se for seg at konflikten vil finne noen løsning gjennom dialog og fredsforhandlinger. - Maoistene vil neppe være tilfreds med det nåværende konstitusjonelle monarkiet, og kongen og andre politiske partier vil neppe overgi seg til maoistenes krav om etablering av en kommunistisk republikk. Han viser til en av maoistlederne som i et avisintervju har uttalt at det vil være et svik mot massenes revolusjonære ambisjoner å gjøre maoistpartiet om til et parlamentarisk parti.

En lekse å lære

- Denne krigen bør forstås som folkets uttrykk for deres frustrasjoner og misnøye med den rådende politiske og økonomiske situasjon i landet. Det er ikke maoistenes idealer, men folkets hat mot politiske ledere og deres aktiviteter som har forsterket krigen. Krigen synes for meg å være et symptom, ikke årsaken eller kraften i Nepals historie. Derfor kan ikke anstrengelser for å gjøre noe med symptomet skape varig fred. Det er årsaken som må behandles, og den er fattigdom og fraførelse. Krigen lærer oss en lekse om at dersom folks virkelige problemer ikke blir tatt på alvor for å løses, da vil vi fortsatt se kriger og bevegelser som dette, avslutter Pokharel.

Sykler jorden rundt

Nepali Times 8-14. november 2002.

Fritt oversatt og bearbeidet av Kirsten I. Greiner

Da 30-årige Puskar Shah satte seg på sykkelen for å se verden i 1998, ga moren ham 100 rupies som startkapital. Han hadde ingen sponsorer eller støttespillere, men en sterk visjon om å spre et fredsbudskap fra sykkelsetet. Etter 88.000 kilometers sykling har Puskar foreløpig reist 1/3 av den planlagte turen verden rundt. Nå er han som snarest hjemom Nepal for å delta i et fredsritt i Kathmandu i januar 2003.

Puskar er født i landsbyen Makaibari in Dolakha. Faren var soldat i den indiske hæren og ble drept i Assam da sønnen var sytten år gammel. Som student og aktiv i demokrati-bevegelsen i 1991, ble Puskar arrestert og torturert av politiet. Det er likevel ikke den direkte årsaken bak den lange sykkelturen. "Ingen inspirerte meg til å sykle verden rundt – jeg ville bare gjøre Nepal bedre kjent og formidle et fredsbudskap", sier han.

De siste årene har situasjonen i Nepal forverret seg betraktelig og utenlandske journalister intervjuer ham ofte om situasjonen i hjemlandet. Puskar blir godt mottatt overalt. "Jeg er overveldet over all generøsiteten og varmen fra helt fremmede", sier han. De eneste stedene hjelpen har sittet langt inne, har faktisk vært nepalesiske ambassader i utlandet. I fjor fikk han sykkelen stjålet i New Zealand og måtte tigge for maten. Heldigvis trådte Sir Edmund Hillary til med ny sykkel da han hørte historien. Og når Puskar møter nepalesere på sin vei, blir han godt tatt vare på og behandlet som en helt. I Nepal gir Puskars mor, kone og fire-årige sønn ham full støtte, selv om de stundom er bekymret for ham.

Så langt har Puskar syklet gjennom Sør-Asia, Sørøst-Asia, Australia, New Zealand, Japan, Kina, Sentral-Amerika og Karibia. I januar 2003 sykler han videre fra Mexico til Sør-Amerika, for så å trå seg gjennom Europa og Russland. I lommen har han fremdeles de 100 rupiene moren ga ham for fire år siden.

Hjemme i Dolakha

Våpenhvile i januar – fredssamtaler i april

Av Kirsten I. Greiner.

Kilder: Nepali Times 31. januar – 6. februar og 28. februar – 6. mars 2003, Nepalnews.com 29., 30. og 31. januar, 1., 2., 4., 6., 7., 9., 19., 20. og 25. februar, og 9., 12., 10., 11., 13., 14., 16., 19., 20., 21., 28., 30. og 31. mars 2003.

Endelig er det klart: maoistene og regjeringen er enige om å innlede fredssamtaler etter at partene erklærte våpenhvile 29. januar. Stort sett er våpenhvilen overholdt av begge parter. Nepaleserne inntar en avventende holdning – de har ikke helt tro på at det skal lykkes denne gangen heller. I forkant av samtaler med regjeringen i Kathmandu, har maoistenes sentrale ledere vist seg offentlig for første gang på syv år. Ifølge regjeringens sjefsforhandler, Narayan Singh Pun (minister for fysisk planlegging), vil samtalenene starte 3. april. Fra sin plass i skyggen er de politiske partiene kritiske til både kongen, hans regjering, maoistene og hele fredsprosessen. Kongens statsminister, Lokendra Bahadur Chand (Rastriya Prajatantra Party, RPP), sier samtalenene vil settes i gang med eller uten støtte fra partiene.

Det ble stor oppstandelse da maoistleder Baburam Bhattarai kom fra Terai til Birendra International Convention Center i Kathmandu for å holde pressekonferanse 29. mars. Maoistenes ideologiske og strategiske leder, og bevegelsens sterke mann etter Pushpa Kamal Dahal (alias Prachanda), kjørte inn i hovedstaden eskortert av blant annet en advokat og menneskerettighetsforkjemperen Padma Ratna Tuladhar. Maoistene har bedt sistnevnte være mellommann og bistå med praktisk hjelp under de kommende fredssamtalene. Tuladhar var mellommann også i samtalenene mellom maoistene og myndighetene høsten 2001. Bhattarai brakte med seg resten av maoistenes forhandlingsgruppe; Krishna Bahadur Mahara, Ram Bahadur Thapa alias Badal (militærstrateg), Deb Bahadur Gurung og Matrika Prasad Yadav. Krishna Bahadur Mahara har den siste tiden representert maoistene i en rekke uformelle samtaler med regjeringen.

Baburam Bhattarai

Kaos utenfor konferansesenteret i Kathmandu.

Politiet holdt tilbake pressen og en stor nysgjerrig folkemengde som hadde samlet seg utenfor konferansesenteret. Aktivister ropte pro-maoistiske slagord og minst en person ble skadet i trengselen og tumultene. Under pressekonferansen sa Bhattarai: "Vi er for samtaler, men kongen og regjeringen har ikke skapt en gunstig atmosfære. Nå har landet tre politiske krefter; royalister, tilhengere av flerparti-demokrati og revolusjonære kommunister. Vi vil ikke forsøke å omgå partiene, men bevare det som Folkebevegelsen (1990) har oppnådd. Vi har et formelt demokrati nå, men vi er

for et nytt og ekte flerparti-demokrati. Den nåværende situasjonen kan ikke fortsette." Bhattarai advarte mot amerikansk innblanding: "USA bør la oss få løse våre egne problemer". Han sikter nok til at USA har sagt de ikke vil tillate fortsatt maoistisk aktivitet i Nepal og vil yte Nepal hjelp dersom fredssamtalene ikke skulle føre fram. Bhattarai gir

Baburam Bhattarai og Ram Bahadur Thapa (alias Badal) på pressekonferansen i Kathmandu

noe motstridende og uklare signaler om monarkiet, hvis avvikling har vært ett av maoistenes hovedkrav. Han har sagt at "den beste løsningen vil være at kongen abdiserer" og samtidig at "kongen kontrollerer det gamle regimet og vi vil at han skal spille en rolle i folkets interesse". I et intervju sent i mars måned uttalte Krishna Bahadur Mahara, en av maoistenes forhandlere, at de endelige samtaler vil foregå med kongen. "Samtaler mellom maoistene og kongen er uunngåelige. Problemet kan ikke løses uten. Vi er for umiddelbare samtaler med kongen og vi erklærte våpenhvile for å inngå avgjørende samtaler med den personen som tar de endelige beslutningene."

Maoistenes hovedkrav i de kommende samtaler vil være å innlede formelle forhandlinger med alle relevante parter, samt etablere en overgangsregjering og en grunnlovsforsamling som kan utforme en ny grunnlov. Spørsmålet om republikk står fremdeles på agendaen, men er tonet ned den siste tiden. Opprinnelig var alle disse punktene blant maoistenes betingelser for å innlede samtaler. Kravene ble imidlertid moderert etter hvert. Ifølge kongens statsminister, Lokendra Bahadur Chand, er flerparti-demokrati og konstitusjonelt monarki absolutt ikke forhandlingstemaer og det er intet rom for kompromiss her. Regjeringen har imidlertid innfridd flere av maoistenes andre krav for lokke dem til forhandlingsbordet – blant annet er flere fengslede maoister løslatt. Bhattarai har også forlangt at noen sentrale maoist-ledere løslates før samtaler kan starte, men det er uklart om dette kravet er innfridd innen det planlagte startskuddet 3. april. I midten av mars forsikret Narayan Singh Pun at maoistenes forhandlingsgruppe ikke ville bli arrestert under fredssamtalene. Statsminister Chand har i tillegg fjernet terrorist-betegnelsen på

2003 © Mercantile Communications Pvt. Ltd.

Lokendra Bahadur Chand

maoistene, tatt bort prislappen satt på Prachanda og Bhattarai og trukket tilbake ettersøkningen av dem. Dette var antakelig den umiddelbare årsaken til at Prachanda bestemte seg for våpenhvile og fredssamtaler. Andre årsaker kan være at maoistene led enkelte store tap og at lederne hadde problemer med å beholde kontrollen over sine tilhengere. I tillegg er det sannsynlig at de fryktet en mer langvarig krig mot Royal Nepal Army's nyervervede våpen og utstyr. Trusselen om mer direkte amerikansk innblanding kan også ha virket inn, sammen med at New Delhi begynte å bli mer engstelig for smitteeffekt over grensen. Kong Gyanendra var på sin side nødt til å søke en fredsløsning for å legitimere maktovertakelsen og sin utpekte regjeringen som erstattet den folkevalgte regjeringen høsten 2002.

Både maoistene og sikkerhetsstyrkene har stort sett overholdt våpenhvilen. Det har vært enkelte skyteepisoder, drap, mine-ekspløsjoner, bortføringer og ran, men situasjonen er en helt annen enn før våpenhvilen. Stemningen er likevel spent; soldater og maoister skuler mot hverandre og holder på posisjonene sine. Selve våpenhvileavtalen, som beskriver retningslinjene for partenes videre framferd, forelå først et stykke ut i mars. I den forplikter partene seg til å finne en fredelig løsning gjennom dialog. Begge skal gradvis løslate fanger, stoppe voldelige og aggressive aktiviteter og bidra til at folk kan returnere til sine hjemsteder. Ingen av partene skal utplassere styrker som kan skape frykt hos befolkningen, komme med uttalelser som kan skade fredsprosessen, presse noen for penger eller varer, iverksette streiker eller gjennomføre ransaker, arrestasjoner eller bortføringer. Begge parter skal påse at det ikke skapes hindringer for fri ferdsel av personer eller for transport av mat, medisiner og andre viktige varer. Ifølge avtalen trer retningslinjene i kraft tre uker fra undertegning – et ønske fra maoistene som ønsket en viss tid til å spre retningslinjene i sine rekker.

Bhattarai brukte de første dagene i Kathmandu til å snakke med ledere for politiske partier. Han søker deres støtte og deltakelse i de kommende fredssamtalene. Partiene, med unntak av RPP, har imidlertid gitt hele fredsprosessen en avmålt velkomst. Nepali Congress (NC), Nepali Congress Party (Democratic) og Communist Party of Nepal – United Marxist-Leninist (UML) er skeptiske. De klager på at de ikke blir konsultert eller informert – men boikotter Chand-regjeringens invitasjoner til diskusjoner om fredsprosessen. De uttrykker tvil om maoistenes intensjoner og indikerer at palasset og maoistene konspirerer mot partiene for å få dem fjernet – til tross for at maoistene har forsikret at de ikke har inngått noen hemmelig avtale med kongen. Fra sin politiske skyggedal frykter partiene for å bli helt utelatt fra en

Deuba: mot alt

MIN BAIRACHARYA

eventuell overenskomst mellom regjeringen og maoistene – men NC og UML nekter å delta i fredssamtaler før parlamentet gjeninnsettes eller det etableres en allparti-regjering som erstatning for Chand-regjeringen de ikke anerkjenner. Kong Gyanendra har hatt møter med flere politiske ledere i et forsøk på å løse konflikten mellom palasset og partiene. UML og NC hadde en avtale om kun å møte kongen i samlet flokk, men begge har nå besøkt kongen hver for seg uten at man kom nærmere noen løsning. Selv Sher Bahadur Deuba, president i det nyetablerte Nepali Congress Party (Democratic), har vært innom palasset. Deuba står på kravet om å få gjeninnsatt sin regjering som Kong Gyanendra avskjediget i oktober 2002.

Ved å legge hindre i veien for fredsprosessen, har partiene gravd seg lenger ned i den politiske hengemyra. De har imidlertid ett kort på hånden: kongen trenger deres støtte for at fredsprosessen skal lykkes på lengre sikt. Framtiden er usikker for kongen som har satset alt på å oppnå fred. RPP vil gå med i dragsuget hvis kongen faller, men også UML må trå forsiktig med en foreløpig allmektig monark på den ene siden og maoistene på den andre. UML blir den største taperen dersom maoistene entrer partipolitikken. Foreløpig er det imidlertid helt åpent om partene finner en fredsløsning og maoistene blir "stuerene" eller om fredsprosessen feiler med tragiske konsekvenser for både kongen, partiene og befolkningen.

Kongen tar makten i Nepal

Av Kirsten I. Greiner. Basert på The Kathmandu Post 5. oktober, 12. oktober, 15. desember, 16. desember og 19. desember 2002, The Kathmandu Post 4. januar 2003, Spotlight VOL.22 NO.16 11.-17. oktober, VOL.22 NO.17 1.-7. november, VOL.18 15.-21. november og VOL.19 22.-28. november 2002, Spotlight VOL.23 NO.1 10.-16. januar 2003, Space Time 30. desember 2002, Nepali Times 4.-10. oktober, 11.-17. oktober og 25.-31. oktober 2002, Nepali Times 27. desember-2. januar 2003 og Nepalnews.com 12. januar 2003.

Til slutt gjorde han det, kong Gyanendra – avsatte de folkevalgte og tok over makten i Nepal. Det kom ikke overraskende, men overraskende raskt og effektivt. En uke senere utnevnte kongen sin mann, Lokendra Bahadur Chand fra Rastriya Prajatantra Party, til ny statsminister. Gyanendra har satset tronen sin denne gangen.

I en radiosending sent på kvelden 4. oktober 2002 talte Kong Gyanendra til det nepalesiske folk og kunngjorde at han avsatte statsminister og regjering, og tok over makten i landet. Kongen omtalte statsminister Sher Bahadur Deuba (Nepali Congress, NC) som inkompetent

og avskjediget ham på flekken. Med dette sjokkerte kongen selv de mest erfarne politikere. Bortsett fra kritikk fra de store politiske partiene i Nepal, har det vært sparsomt med kraftige reaksjonene på kongens maktovertakelse. Nepaleserne er lei både maoistene og politikerne. Utlandet er lei urolighetene og uforutsigbarheten. Det er dessuten sterke indikasjoner på at kongen i forkant konsulterte og informerte både India, Kina, USA og de største donorene om den forestående maktovertakelsen.

Kongens statsminister

Etter maktovertakelsen ba kongen ba om råd fra de politiske partiene for å finne personer med "et rent rykte" som kunne utgjøre en ny regjering. Hvert parti fikk anledning til å foreslå to personer til et ministerråd bestående av representanter for alle de politiske partiene. Personene ville ikke få anledning til å stille som kandidater i kommende valg. Betingelsen synes forutseende tatt i betraktning politikernes rulleblad de siste årene; de nye ministrene skulle ikke ha egeninteresser i form av tilrettelegging for snarlig politisk karriere.

De største partiene formet straks en allianse og krevde deltakelse i utformingen av en framtidig regjering. Alliansen omfattet Nepali Congress (NC), Communist Party of Nepal – United Marxist-Leninist (UML), Rastriya Prajatantra Party (RPP), Nepal Sadbhavana Party (NSP), United People's Front (UPF) og Nepal Workers and Peasants Party (NWPP). På grunn av nylig splittelse i Nepali Congress (se artikkel annet sted i dette nummeret av Hamro Patrika), ble Deubas nye parti, Nepali Congress Party (Democratic), holdt utenfor. Til tross for alliansen, evnet ikke partiene å enes om en felles plattform. De var uenige om de ville delta i kongens Chand-ledede regjering, om potensielle kandidater til kabinettet og om en eventuell felles strategi og protest mot regjeringen.

De politiske partiene ville ikke – eller klarte ikke – å levere kandidater til kongens ministerråd og 11. oktober annonserte Gyanendra at Nepals nye statsminister er Lokendra Bahadur Chand fra det kongevennlige partiet RPP. Chand har vært statsminister flere ganger tidligere. Midveis i november måned kunne kongen offentliggjøre sitt håndplukkede kabinett bestående av femten ministre og syv viseministre (se annen artikkel i dette nummeret av Hamro Patrika). NC og UML har ingen representanter i kabinettet og er

dermed satt helt på sidelinjen. De to partiene ville ikke delta i Chand-regjeringen uten at palasset "innrømmet at det var feil" å utpeke Chand til statsminister.

Det nepalesiske parlamentet har vært oppløst siden mai 2002 og i mangel av et parlament, styrer den nåværende regjeringen ved å utstede forordninger.

"Deuba er inkompetent"

Statsminister Deuba og hans partifeller, samt de andre sentrale politikerne i landet, kan tilskrives mye av skylden for kongens maktovertakelse. Politikerne har drevet sitt eget maktspill, ignorert folkets misnøye og ikke klart å få bukt med maoistene. Deuba fikk i mai oppløst parlamentet før det skulle votere over forslag om fortsatt unntakstilstand – en votering Deuba etter all sannsynlighet ville tapt. Samtidig kunngjorde Deuba at nyvalg skulle holdes. Disse beslutningene førte til splittelse i Nepali Congress og at Deuba styrte som partiløs statsminister inntil han etablerte sitt eget parti under navnet Nepali Congress (Democratic). I midten av juli gikk de lokale folkevalgte organers periode ut, men intet ble gjort for å sikre de lokaldemokratiske organenes fortsatte arbeid og legitimitet. Nye lokalvalg ble ikke avholdt og Deuba unnlot å forlenge organenes periode slik han hadde anledning til. I slutten av september erklærte Deuba at de nasjonale valgene til parlamentet ikke kunne holdes som planlagt 13. november og ba kongen utsette valgene ett år. Samtidig skal kongen ha forsøkt å presse Deuba til å bytte ut mange av ministrene sine, noe statsministeren nektet. Etter to dagers intense diskusjoner, annonserte kongen 4. oktober at Deuba var inkompetent og ble avskjediget fordi han ikke klarte å gjennomføre de planlagte valgene 13. november. Den folkvalgte regjeringen var avsatt og valgene utsatt.

Grunnlovsstridig maktovertakelse

Grunnloven stadfester at kongen kan "fjerne hindringer for å iverksette Grunnloven" (artikkel 127) og at hvis det eksisterende ministerrådet oppløses, kan kongen i en overgangsperiode danne et nytt ministerråd i overensstemmelse med de store politiske partiene og bestående av representanter fra disse (artikkel 128). Artikkel 128 var beregnet for overgangsperioden i 1990 og ulike politiske leire er delvis uenige om kongens maktovertakelse er grunnlovsstridig. For de aller fleste synes dommen klar: Kong Gyanendra har handlet i strid med Grunnlovens bokstav – dog kanskje ikke i strid med Grunnlovens intensjon.

Den kongelige regjering

Kongen har forsøkt å overbevise folket om at dagens ordning er midlertidig og at han er tilhenger av flerparti-demokrati og konstitusjonelt monarki. Første målsetting er imidlertid å gjenopprette ro og orden i landet. Ifølge visestatsminister Badri Prasad Mandal, ville den nye regjeringen gjennomføre valg både på lokalt og nasjonalt plan. Statsminister Lokendra Bahadur Chand lovet valg til parlamentet innen seks måneder "for å unngå konstitusjonell krise". Grunnloven foreskriver nemlig at en person som innehar en posisjon i regjeringen må bli medlem av parlamentet, noe få av ministrene i Chands regjering er. Ifølge Grunnloven må de velges til parlamentet innen seks måneder. Planen var også å avholde lokalvalg innen april 2003 i områder som ikke var under sterk maoistisk innflytelse. Som et første steg skulle lokalvalg gjennomføres i 30 av landets 75 distrikter. I ettertid (per mars 2003) virker dette lite sannsynlig.

Partienes reaksjoner

Siden 4. oktober har de fleste partiene inntatt en konfronterende rolle i forhold til kongehuset. "Monarkiet går en usikker framtid i møte", tordnet NC-president Koirala mot kongen i oktober. Koirala og de fleste NC-politikere krever gjeninnsetting av parlamentet,

noe som kan gi Koirala lederrollen nok en gang. Andre i partiet bryter med hovedlinjen og forlanger at en grunnlovsforsamling utformer en ny grunnlov der kongen fratas sin makt.

Også ledere i det nyformede Nepali Congress (Democratic) har kommet med skarp fordømmelse av kongen. Deuba mener kongens beslutning er udemokratisk og underminerer Folkebevegelsens seier i 1990. Hans parti er imidlertid i elendig forfatning etter at to av de sentrale lederne, Khum Bahadur Khadka og Jaya Prakash Gupta, ble arrestert og anklaget for korrupsjon. Deuba mener gjeninnsetting av hans regjering er det eneste rette.

Reaksjonene fra UML-politikerne er blendede. UML snuste først på muligheten for å delta i kongens regjering, men krevde senere parlamentet gjeninnsatt. Så gikk UML imot en gjeninnsetting antakelig fordi de frykter at det splittede NC kan gjenforenes og erstatte UML som det største partiet i parlamentet. Deretter fulgte frontalangrep på kongen: "Den avgjørende kampen mot monarkiet har begynt. Kongen har opptrådt ukonstitusjonelt og har verken rett til å avsette eller innsette en statsminister", sa Madhav Kumar Nepal, generalsekretær i UML. Men UML krever slett ikke Deubas NC-regjering gjeninnsatt. Tvert imot; partiet hevder at en samlingsregjering ledet av UML burde erstatte Chands regjering.

Til tross for at RPP og NSP er representert i kongens regjering, har begge partiene uttrykt skepsis overfor monarkiets framtid. Venstrepartiet NSP krevde først gjeninnsetting av parlamentet fordi partiet da ville få tilbake sine seter og dermed noe innflytelse. Nå støtter NSP kongens regjering ettersom en NSP-mann ble tildelt posten som visestatsminister.

I begynnelsen vinglet RPP ved å støtte Chand (RPP) som ny statsminister, men samtidig samarbeide med andre politiske partier i protesten mot kongens maktovertakelse. Etter hvert har imidlertid RPP gitt full støtte til regjeringen og levner ingen tvil om hvor de står. Ethvert anti-kongelig samarbeid med de andre partiene ser ut til å være avsluttet.

Med andre ord er de politiske partiene, hver på sin måte, opptatt av lite annet enn å sikre sin egen eksistens.

Kongen har satset

I dag står kongen mellom maoistene og politikere på venstresiden som ønsker monarkiet fjernet, partier som søker et kongehus med svært begrenset makt og royalister som jakter på mistede privilegier og snarveier til makten. Støtten til kongens maktovertakelse har hovedsakelig kommet fra nepalesere som har mistet troen på demokratiet og fra tidligere panchayat-folk som ikke klarte å få en fot innenfor flerpartipolitikken.

Maoistene utnytter konflikten mellom kongehuset og partiene til fulle: dagens situasjon er akkurat hva maoistene ønsket på sin vei mot republikk. Ettersom kløften mellom partiene og kongen øker, synes den å minke mellom partiene og maoistene som man nå kan øyne en slags felles plattform for.

Mange spør seg hvorfor kongen valgte å åpne for konfrontasjon på to hold og dermed stå i fare for å isolere seg selv. Undervurderte han det interne presset og uenigheten som hindret NC og UML i å delta i hans regjering? Eller mente han at hvis han ventet lenger, ville politikerne skape så mye rot at maoistene med letthet kunne spaser inn i Kathmandu? Men her ligger det store paradokset: Kong Gyanendra har tilsidesatt de samme partiene han vil trenge for på lang sikt å bygge opp folkelig støtte mot maoistene og skape fred.

De fleste politiske eksperter betrakter dette som risikofylte trekk fra Gyanendras side. Men hva om kongen ser at en begynnende plattform mellom maoistene og partiene kan være første steg på veien mot fred? Kanskje er Gyanendra en uredde konge som er villig til å risikere sin posisjon og prestisje på nettopp det – kanskje er han rede til å gå veien alene selv om de store politiske partiene velger å holde seg unna. I tilfelle tar han sjansen på at folket har mistet troen på partiene, men at det ikke nødvendigvis vil omsettes til støtte for ham hvis han ikke får til et gjennombrudd i forhold til maoistene. Det finnes få andre alternativer til å minske den nåværende kløften mellom kongen og partiene.

Kong Gyanendra har satset tronen sin denne gangen.

Kongens kabinett

Spotlight Vol.22, NO.19, 22.-28. nov. 2002 og Nepali Times 22.-28. nov. 2002. Fritt oversatt og bearbeidet av K. I. Greiner.

Kongens mann, Lokendra Bahadur Chand (Rastriya Prajatantra party, RPP) forsøkte i sin første måned som statsminister å overtale politiske ledere til å bli med i den nye regjeringen. Han lyktes dårlig fordi partiene generelt ikke ville (eller våget) delta i kongens regjering. Dermed valgte Kong Gyanendra å håndplukke sine ministre. Midtveis i november 2002 var 15 ministre og 7 viseministre på plass. Kabinettet består av et knippe mennesker som kanskje bedre enn tidligere reflekterer Nepals geografiske og etniske diversitet. Her er personer med ulik politisk tilhørighet – de fleste likvel fra de mindre politiske partier – og ulik yrkesbakgrunn; teknokrater, næringslivsfolk og personer med annen erfaring.

Under normale forhold kunne dette utgjort en sterk gruppe. Nå banker imidlertid maoistene på døren og det kommer til syne en stadig større rift mellom palasset og partiene. Kongen har ikke inkludert de store partiene i regjeringen og dermed ignorert den politiske arenas hovedspillere gjennom de siste 12 år. De store politiske partiene – CPN-UML, NC og NC (Democratic) – er faktisk satt helt på sidelinjen. Suksess eller fiasko avhenger nå av om den nye regjeringen kan erverve seg legitimitet ved å få til våpenhvile og samtaler med maoistene.

Ministre:

- Lokendra Bahadur Chand (RPP): statsminister og minister for forsvar og kongehuset
- Badri Prasad Mandal (NSP): visestatsminister og minister for jordbruk og lokal utvikling
- Dharma Bahadur Thapa: minister for innenriksaker, justis og parlamentariske saker
- Narendra Bikram Shah: utenriksminister
- Dr. Badri Prasad Shrestha: finansminister
- Ramesh Nath Pandey: minister for informasjon, kommunikasjon og administrasjon (erfarent parlamentsmedlem og tidligere journalist)
- Dr. Upendra Devkota: minister for helse, vitenskap og teknologi (kirurg)
- Mahesh Lal Pradhan: minister for industri, handel og varer (industri-herre)
- Narayan Singh Pun: minister for bygging og fysisk planlegging (pensjonert oberst og president i det nyetablerte Nepal Samta Party)
- Badri Narayan Basnet: minister for landreformer og forvaltning, samt skog- og jordvern (tidligere Girija Prasad Koirala-tilhenger, men senere sterk motstander av Koirala)
- Kamal Prasad Chaulagain: minister for arbeid, transport, befolkning og miljø (tidligere medlem av CPN-UML)
- Deepak Gyawali: minister for vannressurser (vannressursekspert, teknokrat)
- Kuber Sharma: minister for turisme, kultur og luftfart (anti-korrupsjonstalsmann og leder av Green Nepal Party)
- Gore Bahadur Khapangi: minister for kvinner, barn og sosial velferd
- Devi Prasad Ojha: minister for utdanning og sport (tidligere medlem av CPN-UML)

Assisterende ministre:

- Jagat Bahadur Gurung: assisterende minister for industri, handel og varer (medlem av RPP (Nationalist))
- Dr. Asharfi Shah: assisterende minister for lokal utvikling (kirurg, tidligere medlem av NC)
- Rabi Bhakta Shrestha: assisterende minister for turisme, kultur og luftfart (industri-herre og president i Federation of Chamber of Commerce and Industry)
- Rabindra Khanal: assisterende minister for utdanning og sport
- Gopal Dahit: assisterende minister for befolkning og miljø
- Prakash Chitracar Pariyar: assisterende minister for landreformer og forvaltning
- Mrs. Anuradha Koirala: assisterende minister for kvinner, barn og sosial velferd (sosialarbeider, grunnlegger av Maiti Nepal)

“Jeg kan ikke sitte taus og se på”

Nepali Times 11.-17. oktober 2002. Fritt oversatt og bearbejdet av Kirsten I. Greiner.

Etter kroningen holdt Kong Gyanendra en lav profil og studerte landet politiske situasjon. For ett år siden ga han et intervju der han uttalte: “Jeg kan ikke sitte stiletende som min bror når jeg ser forholdene i landet og for folket. Ja, jeg vil følge i min brors fotspor med flerparti-demokrati, men jeg vil ikke være bare en taus tilskuer til folkets smerte og lidelse. Jeg vil holde meg innenfor Grunnloven, men jeg arbeider med en strategi for å bruke det ytterste av makten lagt til kongen for å tjene folket.” Kongen ga altså indikasjoner på at han kunne komme til å gripe inn, men politikerne ignorerte signalene. Nå kritiserer de kongen og mener hans handlinger er grunnlovsstridige, mens andre hevder at selv om kongens inngripen går imot lovens bokstav, går den ikke imot lovens intensjon. Kongen er klar over implikasjonene av sine handlinger og at mange vil være kritiske, men han understreker at han er tilhenger av demokrati og konstitusjonelt monarki. Ifølge ham selv, er han ikke imot demokrati – han er imot de som misbruker ansvaret folket har latt dem forvalte.

Hvem skal kontrollere Royal Nepal Army?

Kirsten I. Greiner. Kilder: The Kathmandu Post 19. desember 2002 og 12. januar 2003.

Den dype kløften mellom kongen og de politiske partiene siden 4. oktober har igjen aktualisert et stadig tilbakevendende spørsmål: burde parlamentet få reell kontroll over Royal Nepal Army (RNA)? Det er ikke bare maoistene som krever at RNA skal erstattes av en “Nepal National Army”. Selv anerkjente seniorpolitikere – deriblant Girija Prasad Koirala (Nepali Congress) – ytrer offentlig og gjentatte ganger ønske om bringe hæren inn under parlamentets kontroll. “Folket har ikke tillit til hæren lenger”, sier Koirala. “Hæren bør tilhøre folket og derfor ligge under parlamentet.” Etablering av en ny hær står også på maoistenes dagsorden – da riktignok en hær som inkluderer “folkets frigjøringshær” (væpnede maoister) under “de valgte representanters kontroll”.

RNA ble etablert av kong Prithvi Narayan Shah for nesten 200 år siden. Nepals grunnlov fra 1990 (artikkel 118) etablerer et nasjonalt forsvarsråd bestående av tre medlemmer: statsministeren som er rådets leder, forsvarsministeren og hærsjefen. Kongen kan administrere og bruke hæren etter anbefaling fra det nasjonale forsvarsrådet. Grunnloven stadfester også (artikkel 119) at kongen er hærens overhode og skal utpeke hærsjefen på anbefaling av det nasjonale forsvarsrådets leder (statsministeren). I teorien har 1990-grunnloven allerede brakt RNA under parlamentets kontroll, men i realiteten har RNA alltid vært lojal mot kongehuset og få betviler at kongen har kommandoen og mer kontroll over hæren enn Grunnloven indikerer.

I dagens situasjon, uten en folkevalgt regjering og statsminister, er det liten tvil om at kongen på alle måter har kommandoen over hæren, men debatten om RNA vil skyte ytterligere fart når det kommer til forhandlinger mellom myndighetene og maoistene. Maoistene har vist at de er en militær styrke som må tas med i enhver militær vurdering. Spørsmålet er om kongen, de militære lederne og velgerne vil fjerne den kongelige merkelappen på RNA, og om “folkets frigjøringshær” vil kunne inkorporeres i en slik ny nasjonal hærstyrke? Og vil en slik styrke underlagt de folkevalgte kunne bli en like sterk, eller sterkere, hær? Ifølge militære ledere er det ikke problematisk å bringe den 55.000 mann store hæren under parlamentets kontroll “så lenge politikerne ikke blander seg i institusjonen eller roter det til. Skitten politikk bør ikke påvirke RNA og vårt rykte.”

Kongen og maoistene – ansikt til ansikt

Kongen har en fordel: de fleste nepalesere er lei av bade politikere og maoister. Men kongen må spille kortene sine riktig.

Nepali Times 11.-17. oktober 2002.

Alt maoistene ønsket har skjedd – i stort monn takket være blundere av valgte regjeringer – og nå står de endelig ansikt til ansikt med monarkiet. Maoistleder Prachanda annonserte at hans styrker nå har oppnådd “strategisk balanse” – maoistisk jargong for fasen der geriljaens og regjeringens militære styrke er lik. Ifølge Mao Zedong er tiden inne for å etablere permanente baser og oppføre seg som en konvensjonell hær.

Antakelig har Kong Gyanendra ment at en svak fraksjonssvekket regjering med diskrediterte politikere bare ville være til fordel for maoistene. Jo raskere han kunne få i gang en mer effektiv regjering, jo lettere ville det være å forhindre ytterligere spredning av maoistene. Men ved å midlertidig ta over den utøvende makt, står han nå direkte mot maoistene.

Om “Folkets frigjøringshær” og Royal Nepal Army faktisk er like sterke, er et ubesvart spørsmål.

Maoistene har i hvertfall klart å påføre militære baser uopprettelige skade av psykologisk verdi for maoistene – i tillegg til å forsyne dem med våpen. Prachanda hevder å kunne slå ned hæren innen ett år, men en nær forestående militær seier er lite sannsynlig, ikke minst fordi India neppe vil tillate det. For liknende bevegelser, for eksempel i Sri Lanka og Peru, har “strategisk balanse” markert begynnelsen på slutten. Det er som om den etablerte eliten med sine væpnede styrker ristes våkne når opprørerne står ved porten. Dessuten har maoistene de siste ni månedene gjort en stor feil i å fjerne seg fra folket ved brutale drap og angrep på skoler, infrastruktur og utviklingsprosjekter. Dette indikerer at bevegelsen domineres av ekstremister som lar målene rettferdiggjøre midlene. Oppførselen er slett ikke i tråd med Mao som hevdet at den avgjørende faktor i enhver krig er folkets støtte – ikke våpen og soldater.

Det er i dette lys maoistenes tilbud om samtaler må sees. Maoistene trenger å vise de politiske partiene at de er rimelige, samt beviser for folket at de ikke er krigshissere. Å snakke om samtaler har propagandaverdi i seg selv.

Kong Gyanendras beslutning om å overta kontrollen er dårlige nyheter for maoistene, men politisk kan det hjelpe dem ved å så splid mellom de parlamentariske kreftene og kongen. Militært kan man forvente flere offensiver fra Royal Nepal Army og flere menn under våpen. Kongens trekk vil bare kunne løse maoist-problemet hvis han evner å sette sammen en effektiv regjering som vinner folkets støtte. Gyanendra har en fordel: de fleste nepalesere er lei både politikerne og maoistene. Kongen vil imidlertid trenge et kabinett bestående av ærlige og effektive folk – ingen kjente fjes fra før 1990, ingen reaksjonære og ingen fra første generasjon politikere som alle har vanæret seg selv.

Dødsstøt for lokaldemokratiet i Nepal

Spotlight VOL.22, NO.4, 19.-25. juli og NO.5, 26. juli – 2. august 2002. Fritt oversatt og bearbeidet av Kirsten I. Greiner.

Natt til 17. juli 2002 markerte et voldsomt tilbakeslag for lokaldemokratiet i Nepal, da femårsperioden for de valgte lokale organer gikk ut uten at regjeringen løftet en finger. Organene omfatter 3914 landsbyutviklingskomiteer (Village Development Committees, VDC), 5 bykommuner, 53 kommuner og 74 distriktsutviklingskomiteer (District Development Committees, DDCs). Morgenens 17. juli var disse organene uten folkelig støtte i lovens forstand.

Regjeringen annonserte at lokalvalg ville holdes etter de planlagte nasjonale valgene i november 2002, men mange offentlige tjenestemenn mente valgene vanskelig kunne avholdes med manglende lov og orden i landet. Ifølge Local Self-Governance Act fra 1998, kan regjeringen forlenge perioden for lokale organer i maksimum ett år eller iverksette "andre ordninger" dersom ekstraordinære forhold forhindrer lokalvalg fra å avholdes. Regjeringen kunne med et pennestrøk forlenget organenes periode med ett år, men valgte isteden å la mandatet løpe ut, for deretter å be organenes ansatte selv styre i en periode. Dermed står lokale organer i fare for å styres av ikke-valgte og uansvarlige tjenestemenn. Lokale organer har nå preg av ad hoc komiteer med uklar juridisk og økonomisk status, noe som rammer både organenes rutinemessige arbeid og framdriften til utviklingsprosjekter relatert til vei- og brobygging, drikkevann, vannkraft og skoler.

Mange spør seg hvorfor statsminister Sher Bahadur Deuba ikke valgte den enkle løsningen å forlenge perioden for de valgte lokalpolitikere, men isteden tok sjansen på å anklages for å undergrave demokrati og utvikling på grasrotnivå. Det har imidlertid kommet merkelig få kritiske reaksjoner fra de politiske partiene i Nepal. Til tross for splittelsen mellom partipresident Girija Prasad Koirala og statsminister (til oktober 2002) Sher Bahadur Deuba i Nepali Congress, synes de to sterke menn å være enige om at lokale organers periode kunne gå ut. Deubas oppløsning av parlamentet skapte stor furore, men ingen synes å bry seg stort om at det samme skjer med lokale politiske organer. Selv opinionen og ikke-statlige organisasjoner har vært svært stille.

Partiet UML (Communist Party of Nepal – United Marxist-Leninist) har imidlertid omtalt regjeringens beslutning som ukonstitusjonell og skadelig for desentraliseringen i landet. Kritikken fra UML er svært så rasjonell; partiet fikk nemlig flertall i lokale politiske organer under siste lokalvalg. Det er UML-dominerte lokale organer NC-regjeringen nå har underminert, og her ligger antakelig roten til regjeringens ønske om å la organenes periode løpe ut uten å iverksette alternativer. Fravær av kritikk kan skyldes tvil om lokale organers legitimitet, etter at det er framsatt anklager om maktmisbruk fra myndighetene (den gang UML) under lokalvalgene som dannet basis for sammensetningen av organene. Mange innser gyldigheten i argumentet om at lokalvalg vil være vanskelig å gjennomføre nå, men et like vektig argument for Deuba var nok at UML høyst sannsynlig ville vunnet lokalvalgene dersom de var blitt holdt i tide, og ganske sikkert med større flertall enn forrige gang.

Sjefen for Nepals væpnede politistyrke drept

Av Kirsten I. Greiner.

Basert på: nepalnews.com 27. og 28. januar og 20. og 22.. februar 2003, samt Nepali Times 24.-30. januar 2003.

Generalinspektør i Nepals væpnede politistyrke, Krishna Mohan Shrestha, hans kone Nudup Shrestha og livvakten Surya Bahadur Regmi, ble skutt på åpen gate et par dager før erklæring av våpenhvilen mellom maoistene og myndighetene.

Paret og livvakten gikk langs Ring Road i Patan en søndag morgen, på vei tilbake fra Bagalamukhi-tempelet, da flere personer løsnet en rekke skudd mot dem. Ofrene falt om og døde umiddelbart.

Krishna Mohan Shrestha

Drapet er det første på en høytstående politioffiser siden politistasjonssjefen i Lamahi, Vest-Nepal, ble skutt for snart ett år siden. Shrestha var sjef for Nepals væpnede politistyrke og er den med høyest rang av sikkerhetspersonell som er drept i Nepal. Hans kone var lærer ved den internasjonale Lincoln School i Kathmandu.

Drapet på Shrestha kan markere en ny strategi fra maoistenes side. Dette er første gangen maoistene har gjennomført et så risikabelt og målrettet attentat i hovedstaden.

Ifølge myndighetene ble de tre drept av personer tilknyttet undergrunnspartiet Communist Party of Nepal (Maoists). Syv personer var innblandet i planleggingen og gjennomføringen av drapene. Gjerningsmennene hadde overvåket Shrestha i lang tid. En av gjerningsmennene ble arrestert umiddelbart etter drapene, mens politiet arresterte tre andre noe senere. De arresterte hevder drapene ble utført etter instruksjoner fra maoist-partiet, men partiet har foreløpig ikke påtatt seg ansvaret. Partiet skal ha lagt planer for å ta livet av flere høytstående politifolk og offentlige tjenestemenn.

Nudup og Krishna Mohan Shrestha

Nepali Congress splittes

Av Kirsten I. Greiner. Basert på Spotlight VOL. 21, NO.46, 31. mai - 6. juni, VOL.21, NO.49, 21.-28. juni og VOL.22, NO.1, 28. juni - 4. juli 2002, samt Nepali Times 20.-26. september 2002.

Den langvarige striden mellom partifellene Girija Prasad Koirala (partipresident) og Sher Bahadur Deuba (statsminister til 4. oktober 2002) fikk sin foreløpige løsning i splittelse av partiet Nepali Congress (NC). Gjennom flere år har de to kivet om makten i NC. De umiddelbare hendelsene som førte til splittelsen, startet da parlamentet skulle votere over forslaget om forlenget unntakstilstand i mai 2002. Daværende statsminister Deuba var for en forlengelse, men innså antakelig at han verken hadde nok støtte hos opposisjonspartiene eller i sitt eget parti til å vinne fram. Dermed valgte han å be kongen oppløse parlamentet og skrive ut til nyvalg – for øvrig en beslutning også Koirala tok i en av sine runder som statsminister.

Deubas handling satte sinnene i kok hos partifellene, noe som resulterte i at partiets Koirala-dominerte disiplinærkomite ekskluderte ham fra partiet for en treårsperiode. Nepal hadde dermed en statsminister uten partiforankring. Deubas beslutning var kanskje utidig, men den var ikke grunnlovsstridig, og General Convention i NC trakk senere tilbake ekskluderingen av Deuba. Kongen sørget raskt for at unntakstilstanden likevel ble forlenget i tre måneder.

Istedenfor å søke en minnelig løsning, valgte Koirala å kreve en skriftlig unnskyldning fra Deuba fordi han oppløste parlamentet. Koirala mislikte sterk at Deuba utlyste til nyvalg uten å konsultere partiet. Krishna Prasad Bhattarai, den eneste gjenlevende av NCs grunnleggere, gjorde flere forsøk på å bringe de to fraksjonene sammen uten å lykkes.

Koirala antas å innta en såpass steil holdning på grunn av press fra partitalsmann Arjun Narsingh KC, generalsekretær Sushil Koirala, generalsekretær Govinda Raj Joshi og datteren Sujata Koirala. Disse personene kan ha forventet at Deubas

ministre ville snu ryggen til ham, men isteden fikk Deuba støtte fra 33 ministre som alle ba Koirala om å trekke tilbake ekskluderingen av Deuba.

Etter fire ukers uro, kulminerte konflikten i splittelse av partiet, men man kranglet fortsatt om hvem som hadde rett til å bruke NCs opprinnelige navn og symboler.

Nepali Congress-lederne; splittelse og knuste håp.

Enden på visa ble at Koiralas NC fikk beholde navn og symboler, mens Deuba etablerte et nytt parti under navnet Nepali Congress Party (Democratic).

Tross mange splittelser har Nepali Congress overlevd som ett av Nepals største partier i over fem tiår. Den siste splittelsen kan imidlertid koste NC-politikerne dyrt ved neste valg: maktbalansen har skiftet i favør av Communist Party of Nepal – United Marxist-Leninist (UML).

Koirala and Bhattarai er i dag for svake til å trekke partiet ut av krisen, mens Deubas NC (Democratic) har mange relativt unge ledere med stor appell. Deuba har etter hvert utviklet sine lederskapsevner og oppnådd nasjonal og internasjonal anerkjennelse, men han mangler Koiralas beslutsomhet og årelange erfaring.

Koirala: vanskelige tider.

Spørsmålet er om den aldrende Koirala (79) kan mobilisere energi og motivasjon i en eventuell kommende valgkamp. Koirala har bygget sin politiske karriere på et rykte om sterke organisasjonsevner og masse-appell, men alderen gjør det nå vanskelig for ham å trekke på disse ressursene.

Koirala er omgitt av fetteren Sushil Koirala, Govinda Raj Joshi, Arjun Narsingh KC, Shailaja Acharya, Chakra Prasad Bastola og datteren Sujata Koirala. Politiske analytikere mistenker en eller flere av disse personene for å stå bak Koiralas steile holdning som bidro til splittelsen. Hans datter, Sujata Koirala, ser seg selv som sin fars legitime arvtager. Selv om partifellene neppe er av samme oppfatning, var hennes bolig sentrum for den politiske aktiviteten i Koiralas NC-leir i sommermånedene 2002.

De fleste yngre topp-politikere i NC har valgt å bli med Deuba. Hans sterkeste støttespillere er Khum Bahadur Khadka – som kom i klammeri med Koirala og gjorde opprør mot ham – Pradeep Giri, Bimendra Nidhi, Prakash Man Singh, Bijaya Kumar Gachhedra, Jaya Prakash Prasad Gupta og Hom Nath Dahal. Deuba må nå sette sin lit til de som lenge har opponert mot Koirala-familiens dominans i NC.

Splittelsen i NC vil ha langsiktig effekt på det politiske landskapet i Nepal. Politiske eksperter hevder at NC har spilt en viktig rolle i å forbinde "det tradisjonelle med det moderne". Splittelsens vinner er UML som nå forbereder seg på å utfordre NC. UML framstår sterkere enn noensinne fordi UML og UML (Masal) nylig ble forent igjen etter splittelse på 90-tallet. Partiet vil riktignok ha vanskeligere for å samle den støtten NC-regjeringer ledet av Deuba eller Koirala har hatt i utlandet, men innenriks er det ingen tvil: hvis NC går til valg som et splittet parti, kan lite hindre et samlet UML i å komme til makten.

Bombe gikk av i Nepali Congress' partikontor

Spotlight VOL.22, NO.3, 12.-18. juli 2002.. Fritt oversatt og bearbeidet av Kirsten I. Greiner.

Åtte personer ble såret da en bombe gikk av i hovedkontoret til partiet Nepali Congress (Democratic) i juli måned. Alle de sårede arbeider i det nydannede partiet som ledes av Sher Bahadur Deuba. Kontoret ligger i Baneshwor, i en tre etasjes bygning som fikk store skader.

Flyplass i Solukhumbu angrepet

Nepali Times 4.-10. oktober 2002. Fritt oversatt og bearbeidet av Kirsten I. Greiner.

En gruppe maoister ødela alt kommunikasjonsutstyr ved Phaplu-flyplassen i Solukhumbu høsten 2002. Flystripen har ikke hatt økt vakthold etter november 2001, da maoistenes voldsomme angrep på Salleri i Solukhumbu ga store materielle ødeleggelser og 200 døde. Flyplassen, som ligger en halv times gange fra Salleri, er fremdeles åpen for trafikk.

Hotell sprengt i luften nær Pokhara

Kirsten I. Greiner. Kilder: egne kilder og Nepali Times 4.-10. oktober 2002..

I slutten av september 2002 angrep maoistene Begnas Lake Resort and Village nær Pokhara. Det ble rapportert om kraftige eksplosjoner, men ingen personer skal ha kommet til skade. Hotellet var akkurat bygget ferdig ved Begnas-innsjøen rett øst for Pokhara, langs en forholdsvis beferdet trekking-rute. De materielle skadene beløper seg til 30 millioner rupies.

Flyplass i Okhaldhunga angrepet

Nepali Times 1.-7. november 2002.. Fritt oversatt og bearbeidet av Kirsten I. Greiner.

I månedsskiftet oktober/november gikk maoistene til angrep på 61 Royal Nepal Army-soldater stasjonert ved Rumjatar-flyplassen i Okhaldhunga. Om lag to tusen maoister deltok i angrepet og mange av dem var utstyrt med automatvåpen. Etter seks timers kamper bar maoistene bort over 40 drepte kamerater og flere sårede.

Eksplasjon i institutt i Kathmandu

The Kathmandu Post 29. november 2002.. Fritt oversatt og bearbeidet av Kirsten I. Greiner.

En kraftig eksplosjon rystet Institute of Advanced Communication and Educational Research (IACER) i Kathmandu sentrum sent i november. Eksplosjonen såret en person og førte til store materielle skader.

Bombe gikk av på Tribhuvan-universitetet

The Kathmandu Post 30. november 2002.. Fritt oversatt og bearbeidet av Kirsten I. Greiner.

En bombe gikk av i økonomiavdelingen på Tribhuvan University (TU) i Kathmandu i slutten av november. Eksplosjonen ga mindre materielle skader.

Politipost i Lahan angrepet

The Kathmandu Post 6. desember 2002.. Fritt oversatt og bearbeidet av Kirsten I. Greiner.

Tidlig i desember gikk maoister til angrep på politiposten i Lahan, Siraha. Tre politimenn og seksten maoister ble drept i kampene. Maoistene fikk med seg kontanter og gjenstander til en verdi av 30 millioner rupies fra bankene Rastriya Banijya Bank og Nepal Bank Limited.

Buss kjørte på mine i Kamalamai

The Kathmandu Post, 9. desember 2002. Fritt oversatt og bearbeidet av Kirsten I. Greiner.

Minst 5 personer mistet livet, og 17 ble såret, da en buss kjørte på en landmine ved Karkare, Kamalamai, tidlig i desember. De fleste drepte og sårede var politimenn og soldater.

Politipost i Dang angrepet

The Kathmandu Post 20. desember 2002. Fritt oversatt og bearbeidet av Kirsten I. Greiner.

Minst 6 politimenn ble drept, og 7 andre såret, da flere hundre maoister angrep en politipost i Koilabas, Dang, i midten av desember.

Bombe i Kathmandu sentrum

The Kathmandu Post 27. desember 2002. Fritt oversatt og bearbeidet av Kirsten I. Greiner.

I slutten av desember ble om lag 15 personer skadet da en kraftig bombe gikk av i Kathmandu. Eksplosjonen skjedde i tredje etasje i en bygning i sentrum av hovedstaden og medførte store materielle skader.

Store tap etter maoist-angrep i Sandhikharka

Nepali Times 13.-19. september 2002. Fritt oversatt og bearbeidet av Kirsten I. Greiner.

Tidlig i september angrep maoistene Sandhikharka, hovedkvarteret i Argakhanchi-distriktet. Angrepet synes å ha kommet overraskende på sikkerhetsstyrkene plassert her. Etter kampene lå bygninger i ruiner, det var en eim av råttent kjøtt i luften og gribber sirklet over halvbrente lik på jordene. Sikkerhetspersonell lette etter kropp og miner i ruinene, og advarte folk mot udetonerte miner som lå spredd utover.

Om lag 1500 maoister, de fleste i 20-årene, omringet Sandhikharka og gjennomførte et koordinert og godt planlagt angrep.

Politistasjonen, militærforlegningen og basen til det væpnede politiet ble angrepet samtidig. Utenfor byen hadde maoistene satt opp flere feltsykehus med medisinsk personell, samt medisiner og utstyr stjålet fra distriktssykehuset. Under kampene løp maoistene fram og tilbake:

de bar sårede til feltsykehusene, fraktet sine døde bort, leverte ammunisjon til de kjempende og plukket med seg våpen fra falne soldater og maoister. Utfra tidligere erfaring, satte maoistene fyr på vegetasjon og bygninger for å hindre de militære i å bruke helikoptre med nattvisjonsutstyr.

Minst 110 mennesker mistet livet i kampene; 60 sikkerhetsfolk, to sivile og 50 maoister. Maoistene tok til fange ett hundre personer og tvang dem til å bære våpen og ammunisjon etter slaget. Sytti av dem returnerte senere, mens skjebnen til de resterende tretti er uvis.

Politimenn bærer en såret kollega

Jumla og Gorkha angrepet av maoister

Spotlight Vol.22, NO.19, 22.-28. november 2002. Fritt oversatt og bearbeidet av Kirsten I. Greiner.

Like etter at CPN-Maoist leder Krishna Bahadur Mahara dukket opp i CNN og uttrykte sitt partis vilje til å arbeide for en fredelig løsning på maoist-konflikten i Nepal, gikk hans tilhengere til angrep i distriktene Gorkha og Jumla. I tillegg til maoistenes tap, ble over 70 personer, hvorav 56 politimenn, fire soldater og flere sivile, drept i angrepene.

Mer enn 5000 maoister utstyrt med automatvåpen angrep Khalanga, distriktshovedkvarteret i Jumla (700 km. nordvest for Kathmandu), 14. november. Etter åtte timer med kamper, hadde maoistene ødelagt administrative kontorer og flytårnet, samt satt fyr på andre offentlige bygninger og ransaket hvert eneste hus. Khalanga ligger i ruiner og det vil ta mange år å bygge opp igjen stedet. Da maoistene trakk seg tilbake i grålysningen, hadde de mistet minst 72 av sine kampfeller. Telefonkontakten med Jumla er brutt og dette fjerne distriktet har ikke lenger flyforbindelse – den eneste transportmuligheten til Jumla.

Samme natt angrep maoistene en politistasjon i Gorkha, 150 km. vest for Kathmandu. Maoistene ødela stasjonen, drepte 23 politimenn og skadet 15.

Disse siste angrepene viser at maoistene fremdeles er i stand til å ramme ethvert distriktshovedkvarter og ødelegge all infrastruktur. Hendelsen i Jumla vitner faktisk om at maoistene har forbedret både våpnene og kampevnen. Angrepene avslører likevel at maoistene ikke er i stand til – eller betrakter det som ugunstig – å holde på områdene de angriper og ødelegger. Både i Mangalsen i Accham-distriktet (februar 2002) og i Sandhikharka i Arghakhachi-distriktet (september 2002), trakk maoistene seg tilbake så snart de hadde ødelagt infrastrukturen.

Selv etter mange liknende angrep på politi og militære flere steder i Nepal, klarer ikke sikkerhetsstyrkene å komme på offensiven. I alle distriktshovedkvarterene var politiet og hæren uforberedte og manglet sikre rapporter om storslått bevegelse av personer. Ingen kan mobilisere tusenvis av mennesker over natten; det tar uker å samle og utplassere et så stort antall mennesker. Det er dermed tydelig at etterretningen ikke fungerer tilfredsstillende. I mange tilfeller har ikke sikkerhetsstyrkene klart å forhindre angrepet til tross for at ryktene om et forestående angrep har sirkulert måneder i forveien.

Både i Dunai, Mangalsen, Sandhikharka, Dang og Khalanga har møsteret vært likt: maoistene starter angrepet mellom 10 og 11 på kvelden og bringer med seg 3-5000 personer som slår til samtidig mot ulike politiposter og militærforlegninger slik at mobilitet og kommunikasjon hindres. Maoistene forbereder kamplanene med stor nøyaktighet og klart definerte mål. Sikkerhetsstyrkene ser derimot til å trenge sårt til en ny strategi med bedre etterretning, planlegging og koordinering.

Etter at kongen sparket statsminister Deubas regjering for en måned siden (oktober 2002), har maoistene intensivert sine aktiviteter, ødelagt infrastruktur i større grad enn før og antall drepte på begge sider er raskt stigende.

Myndighetene kjøper gamle angrepshelikoptre

Nepali Times 4.-10. oktober 2002. Fritt oversatt og bearbeidet av Kirsten I. Greiner.

I et forsøk på å øke militærets slagkraft, planlegger innenriksdepartementet å bruke 960 millioner rupies på to 20 år gamle Mi-24 angrepshelikoptre. Departementet skal betale for helikoptrene og levere dem til Royal Nepal Army (RNA) i bytte mot Mi-17 helikoptre RNA nå har. For to år siden fikk imidlertid RNA en liknende forespørsel, men avviste da tilbudet under henvisning til at de ikke hadde noen nytte av slike helikoptre. Beløpet departementet må ut med for de to gamle Mi-24, tilsvarer kjøpesummen for to helt nye Mi-17 som er fleksible i bruk og leveres komplett med moderne våpen og teknologi. Mi-24 helikoptrene er gammel-dagse og beregnet på angrep mot større områder, installasjoner og grupper, noe som gjør dem lite anvendbare i kampen mot maoistene. I tillegg tar treningen av flygere, skyttere og vedlikeholdspersonell normalt tre år. Mi-24 er angrepshelikoptre som kan transportere bare 12 personer, mens Mi-17 er flerbrukshelikoptre som tar 36 personer og også kan brukes til transport av utstyr.

De to gamle Mi-24 helikoptrene må til 6 måneders full overhaling før de kan tas i bruk. I Nepal hviskes det høylydt om at leverandører av Mi-24-deler har nære familiebånd til myndighetene i landet.

Royal Nepal Army rustet opp

Kirsten I. Greiner. Basert på Nepali Times 8.-14. og 15.-21. november 2002 og The Kathmandu Post 4. og 6. januar 2003. Tidlig i januar landet en forsendelse med 3000 amerikanske M-16 A2 rifler i Kathmandu. Våpnene er del av den bilaterale avtalen daværende statsminister Sher Bahadur Deuba (NC) inngikk med USA i fjor. Ifølge avtalen skal USA levere ytterligere 2000 rifler. Noen dager senere ankom den første del av en leveranse på totalt 5500 Minimi maskingeværer fra Belgia. I løpet av januar måned 2003 skal USA også bistå Nepal med 12 millioner dollar i militærhjelp. Nepal hadde opprinnelig håpet på mer, men den amerikanske kongressen godkjente bare 12 av de 20 millionene Bush-administrasjonen ba om. Den britiske regjeringen har lovet 6,5 millioner pund til kjøp av to helikoptre og til trening og utstyr for Royal Nepal Army (RNA).

Uventet for Nepal, har det kommet sterke reaksjoner på assistansen. Mer enn 600 personer, de fleste vestlige akademikere og fredsaktivister i USA og Europa, har undertegnet et opprop med krav om at USA stopper militærhjelpen til Nepal. De mener militærhjelpen ikke løser landets problemer og snarere vil føre til skader på uskyldige sivile og hindre mulighetene for en politisk løsning. Den belgiske helseministeren leverte inn sin avskjedssøknad på bakgrunn av Belgias våpensalg til Nepal. Salget ble likevel gjennomført, om enn noe forsinket.

Royal Nepal Army (RNA) planlegger å rekruttere 5000 nye soldater til hæren innen midten av februar 2003.

Minst 8000 nepalesere drept siden 1996

Kirsten I. Greiner. Basert på Space Time 1. november 2002 og Nepali Times 8.-14. og 15.-21. november 2002..

Offisielle statistikker viser at den snart syv år gamle maoist-konflikten har krevd over 7000 liv. Høyst sannsynlig er minst 8000 (kanskje 9000) drept et mer realistisk tall. Ifølge Royal Nepal Army (RNA) og innenriksdepartementet har om lag 6000 maoister, 900 politimenn, 200 soldater, 100 væpnede politimenn og 800 sivile (inkludert offentlige tjenestemenn og politikere) mistet livet. Av de 6000 maoistene, er omtrent 4000 drept siden unntakstilstanden trådte i kraft i november 2001.

Buss satt fyr på av maoister

En tredjedel av bygninger tilhørende landets lokaladministrasjon (Village Development Committees, VDCer) er ødelagt av maoistene. Andelen er atskillig høyere (83%) i de fjerne vestlige VDCene. Det foreligger ingen planer om snarlig gjenreisning på grunn av lite penger og trusler fra maoistene. Det lokale arbeidet som ble gjort fra disse bygningene har stoppet opp.

Rapporter viser at mer enn 3000 barn har måttet flytte fra hjemmene sine de siste syv årene og 1500 er blitt foreldreløse. Minst 100 barn er rapportert drept i kampene, men antallet er antakelig mye høyere.

Skralt for menneskerettigheter i Nepal

K. I. Greiner. Basert på Nepali Times 20.-26. desember 2002, The Kathmandu Post 20. desember 2002 og 8. januar 2003.

Ifølge rapporter fra FN, Amnesty International og ulike barnevelferdsgrupper, har Nepal nå havnet i selskap med Afghanistan, Burundi og Sierra Leone på internasjonale lister over land rystet av borgerkrig – med barnesoldater, brudd på menneskerettighetene og bruk av landminer.

Både maoistene og sikkerhetsstyrkene beskyldes for drap og tortur. Amnesty International hevder at sikkerhetsstyrkene har drept mange sivile og uskyldige i det som betegnes som "trefninger med maoistene". Det er også rapportert om voldtekt av arresterte kvinner. I tillegg til bortføringer og tortur, gis maoistene ansvaret for drap på minst 800 personer. Blant maoistene er det ikke uvanlig med barnesoldater helt ned i 14-års alderen. Man regner med at omtrent hver fjerde maoist-soldat er under atten år og i tillegg bruker maoistene barn og ungdommer som bærere. Noen barn velger selv å bli med maoistene, men mange kidnappes. Spesielt i de fjerne vestlige distriktene er mange skoler nå stengt etter at maoistene har begynt å bortføre elever og tvinge dem inn i maoistenes rekker. Sikkerhetsstyrkere beskyldes på sin side for å fengse barn de mistenker er maoister.

Maoistgerilja bortfører barn

Av Tor Arne Andreassen.
Aftenposten nettutgaven 09.01.03

Maoistiske opprørere har den siste tiden bortført over 200 skolebarn i alderen 12-15 år fra skoler vest i Nepal, ifølge landets militære.

Maoist-geriljaen i Nepal har rekruttert barn helt ned til 11 års alder som soldater. Her sitter barnesoldater i fjellandsbyen Piscar, 20 mil øst for hovedstaden Katmandu. FOTO: UJIR MAGAR-AP

Brukes som soldater. Bortføringene kan sannsynligvis settes i sammenheng med maoistenes praksis med å rekruttere barnesoldater. Politiet bekrefter at 150 elever, jenter og gutter, er blitt bortført fra Bajura-distriktet, 44 mil utenfor hovedstaden Katmandu.

Flyktet fra hjem og skole. En offiser i hæren som vil være anonym, sier til nyhetsbyrået AFP at hæren har fått meldinger om at 60 barn i områdene Doti og Kailali, vest i landet, er blitt bortført. Nepalske sikkerhetsstyrker leter nå etter dem. Mange elever flykter fra hjemmene sine og skolene for å slippe unna maoistenes "politiske opplæring", melder den nepalske avisen The Katmandu Post. Over et dusin skoler i området er blitt stengt fordi de mangler elever. Væpnede opprørere skal ha bortført ni elever fra en skole i Gadesara og 52 andre elever i syvende til tiende klasse fra andre skoler i området. Bortførte barn skal ha blitt truet med tortur dersom de ikke fulgte ordre. Andre forteller at de ble løslatt etter en uke med politisk opplæring. Mange barn skal ha blitt tvunget til å flykte til distriktets største by, eller til å emigrere til India. Politiet sier til The Katmandu Post at to dusin elever fra området bor på lokale hoteller for å unngå tvangsrekruttering fra maoistene. Både FN og Amnesty International har i rapporter hevdet at de maoistiske opprørerne i Nepal tvangsrekrutterer barnesoldater. Ifølge Amnesty blir barna brukt i kamprelaterte situasjoner, ofte for å bære ammunisjon eller for å hjelpe til med å bære de sårede. En 16 år gammel gutt fra Dang-distriktet beskriver overfor Amnesty hvordan han og flere andre gutter måtte hjelpe til med å frakte sårede til India. En 14 år gammel jente forteller at hun deltok i våpenopplæring om natten.

Blodig borgerkrig. De siste tre døgnene er 11 opprørere blitt drept i sammenstøt med hæren i fire distrikter vest i landet, opplyser forsvarsdepartementet. Maoistene har kjempet for en kommunistisk republikk i Nepal siden 1996. Kampene har kostet nesten 8000 menneskeliv.

Varetekt i Nepal – brudd på menneskerettighetene

Nepali Times 15.-21. november 2002. Fritt oversatt og bearbejdet av Kirsten I. Greiner.

En undersøkelse gjennomført av Advocacy Forum, viser at menneskerettighetssituasjonen i Nepals fengsler er skral. Undersøkelse omfattet 686 personer i varetekt i Kathmandu, Biratnagar og Nepalganj.

Kun 8% satt i varetekt maksimum 24 timer før tiltale ble tatt ut, noe Grunnloven foreskriver. Over halvparten (56%) av varetekstfangene sa de ikke ble informert om årsaken til arrestasjonen og hele 73% at de ble tvunget til å signere tilståelser laget av politiet, eller at de ikke fikk lese papirer før de undertegnet dem. To tredjedeler (69%) sa de ikke visste at de hadde rett til å snakke med en advokat. I tillegg har mange (36%) blitt nektet adgang til å treffe familie som kom til fengselet. Nesten halvparten (41%) sa de har blitt utsatt for fysisk tortur og hele 87% at de ikke har fått anledning til å undersøkkes av lege.

Advokater gis generelt ikke tilgang til fengslede før etter at tiltale er tatt ut og ofte holdes folk fengslet ulovlig uten noen form for dokumentasjon. Slike fanger gjemmes for internasjonale menneskerettighetsobservatører. Ikke sjelden benytter politiet vold for å tvinge fram tilståelser og enkelte fanger forsvinner sporløst. Mindreårige holdes ofte fengslet i samme lokaler som voksne.

Politiet, rettsvesenet og forsvarsadvokater er alle klar over behovet for reformer, men lite gjøres. Myndighetspersoner mener lang varetekstfengsling kan tilskrives for liten kapasitet i rettsvesenet og at forsvarsadvokater "lurer fangene eller lærer dem å lyve". Det pekes samtidig på at mye positivt har skjedd siden 1990, blant annet etableringen av Torture Compensation Act og at et kurs om menneskerettigheter nå er integrert i politiopplæring.

Mange dommere og advokater er nølende til å gripe fatt i fangers menneskerettighets-situasjon og lokalmiljøet er sjelden imøtekommende overfor personer definert som kriminelle. Svært mange fanger kjenner ikke rettighetene sine og kan ikke lese eller skrive. En arrestert kvinne ble spurt om hun hadde behov for en advokat, men hun mente at det kanskje ikke var nødvendig. Senere kom det fram at kvinnen ikke ante hva en advokat gjør. Slike situasjoner illustrerer at fangene ikke selv er i stand til å hevde sin rett. Å sikre deres rettigheter krever sterk handling fra rettsvesenet, advokater og menneskerettighetsaktivister.

Landminer i Nepal

Himalaya Times 20. oktober 2002 og Nepali Times 25-31. oktober 2002. Fritt oversatt og bearbejdet av Kirsten I. Greiner

Ifølge rapporter fra myndighetene i Nepal og fra *The Campaign Against Landmines (Nepal)*, har landet opplevd en markert økning i bruken av landminer de siste årene. Maoistene

	1998	1999	2000	2001	Feb. 1996-juni 2000
Eksplosjoner				424	2456
Sårede	34	94	84	210	
Døde	20	40	94	214	1366

bruker hjemmelagde miner med detonatorer og eksplosiver de får tak i fra People's War Group og Maoist Communist Centre i India. Men også sikkerhetsstyrkene bruker landminer

til tross for at myndighetene benekter det. I februar 2002 døde to barn, og seks personer ble skadet, da en landmine gikk av i Achham. Minen var lagt av politiet. Militæret hadde lagt en mine som gikk av og skadet en person i Rukum. Koordinator i *The Campaign Against Landmines*, Purna Shova Chitrakar, regner med at sikkerhetsstyrkene minelegger områdene rundt sine forlegninger.

Det koster mellom 25 og 800 rupies å lage en landmine, mens behandlingen av en mineskadet ligger på 10.000 til 200.000 rupies. Birendra Army Hospital har bedt myndighetene om 9,3 millioner rupies til behandling av mine-ofre, men har bare fått 3,4 millioner så langt. Oftest er det uskyldige sivile – barn, studenter og bønder – som rammes av landminer. Bruken av landminer startet i Rolpa, for så å spre seg til 37 distrikter innen år 2000. Ved utgangen av 2001 var landminer i bruk i 71 av landets 75 distrikter.

Un-united nation

THE NEPALI
Times
4.330 02. 08 November 2002

Nepali Times, November 8-14th 2002.

There is something in the Nepali character that makes us more divisive and prone to disunity than any other people. Perhaps our shared history is so faint, its symbols so ephemeral, our future so abstract, that it breeds individualism. The "patriotic songs" every morning on radio extol the virtues of the impeyan pheasant, Mt Everest and Lumbini. But they sound like parodies.

Individually, we are proud to be Nepalis, but we can't seem to be collectively proud to be Nepalis. We like Nepal, but can't seem to stand other Nepalis. Especially if they are Nepalis who are doing well for themselves. It is this frog-in-the-well psyche that has kept us from getting ahead—if one frog tries to take a leap, another will drag it down. In fact, there are many examples of Nepalis who have excelled in societies where there are no other Nepalis to pull them back.

It's not for lack of ability that we lag behind. It is not even because we have low self-esteem. A prime minister who has just been sacked told the youth wing of his faction, in all modesty, that he was "the best prime minister Nepal ever had, and will ever have". Well, some prime ministers are born great, others attain greatness, and still others just think they're great.

With misplaced pride on that scale, it is no wonder that we can't work together. Just look at our track record. Communist parties the world over are known for their divisiveness, but even by international standards, our comrades have set world records in disunity. Replicating through binary fission like amoeba, we have more communist factions per capita than any other nation on earth. Doctoral candidates have done their PhDs trying to unravel the sequence, and keep track of the splits.

And it's not just politics. We have two ANFAs, two PABSONs, two mountaineering associations, two film artists' associations, and at last count there were three rival political science associations. One of Nepal's most professional and successful domestic airlines split in two because of sibling rivalry (the smaller airline went by the nickname "Brother Air").

We don't know how bad it is in other countries, but it could be that this is a mentality common to poor countries, where the people are left to quarrel over such small pickings. They end up fighting each other instead of those who are cheating them.

Congress vs Congress vs Congress, UML vs Congress, UML vs ML, ML vs ML, RPP vs RPP, ironically, even the leftist party that called itself "Unity Centre" eventually split. Usually the reasons are not ideological, but personal envy, jealousy and pride. Somehow, the Maoists have not split yet. But give them time. They are Nepalis after all.

"In the west, democracy celebrates differences of opinion. There's a rule, you agree to disagree but with a point and not a person," sociologist Krishna Bhattachan explained to us. "In Nepal, people tend to disagree with the person." And because we take things so personally, we haven't as a nation been able to transform our genuine and deeply-felt sense of national pride into a unity of purpose. We can, and must, override our ingrained cultural individualism to achieve a sense of collective destiny. Otherwise we will just keep on fighting each other until there is nothing left to fight over.

'Patch up and move on'

In Bhutan, a new sense of urgency to resolve refugee crisis.

KUNDA DIXIT in THIMPHU

NEPALI TIMES

It's not quite yet a thaw, but the governments of Nepal and Bhutan seem to be trying to quickly resolve the 10-year-old Bhutanese refugee crisis that has strained bilateral relations. A Nepali delegation led by Foreign Minister Narendra Bikram Shah returned to Kathmandu Wednesday after meeting with his Bhutanese counterpart, Jigme Y Thinley. At an airport briefing, Shah sounded upbeat: "We have agreed to meet again on 11 May, and the repatriation of refugees will start after that."

In Thimphu itself, senior Bhutanese officials appear to have overcome previous reluctance to talk about the refugee issue, admitting privately this was a humanitarian crisis that shouldn't be prolonged. Bilateral friction was holding back development in both countries, one said, and it was time to "patch up and move on".

Welcoming the largest-ever Nepali delegation to visit Bhutan last week, Foreign Minister Thinley said: "Nepal and Bhutan share bonds of culture and religion, we also share the same fears and vulnerabilities. There is a mutual desire to put this festering problem behind us and get on with the business of business." The 20-member FNCCI delegation visited Bhutan to expedite a draft bilateral trade treaty. Indeed, this air of optimism seems to be cautiously shared by the Nepali camp after this week's meetings in Thimphu.

Some 100,000 refugees have been living in camps in Jhapa for the past 11 years. In 1993 then-home minister Sher Bahadur Deuba agreed to a Bhutanese proposal to categorise Bhutanese into those who left voluntarily, who were forcibly evicted, those with criminal records and "non-Bhutanese".

It has now been two years since the first batch of 12,000 refugees living in the Khudunabari camp were processed by a joint verification team (JVT). The "categorisation and harmonisation" process is taking place in an office in Thimphu,

and one Nepali JVT member admitted to us here last week that "things are moving slowly". But he had detected a sense of urgency in Bhutan to resolve the issue. Foreign Minister Shah said Wednesday the JVT had been instructed to finish the Khudunabari verification by the 14th ministerial meeting next month so repatriation can start. A decision on verification of refugees in other camps will also begin after that, he added.

But Bhutanese in Nepal maintain the categorisation process is an eyewash. "It is a farce," said RB Basnet, president of the Bhutan National Democratic Party, himself a refugee in Kathmandu. "Bhutan's strategy has always been to dilly-dally and to minimise the number it takes back to the maximum extent possible." The negotiations now seem to be settling down into a "numbers game". Bhutan realises it must take part of the refugee population back, while Nepal is so keen to get over this headache that it may decide to go along if the proportion is substantial enough.

Bhutanese officials now say they will consider taking back those who were forcibly evicted and want to return. But refugees here want to know on what basis that will be decided. "Let's say Bhutan wants to take back 20 percent of the refugees, how are they going to pick us? Are they only going to take able-bodied, young, good looking ones?" asked one refugee representative in Kathmandu. The sense of urgency in Thimphu could be a result of international pressure and also concern that the camps may be radicalised by Nepali Maoists. There are other long-term worries: even if Nepal and Bhutan agree on partial repatriation and the camps are closed, there will still be enough refugees who will not give up trying to go back to what they consider their homeland.

Bhutan's Minister for Trade and Industry, Khandu Wangchuk says the two countries should start trading more, and that would relax relations. "As two sovereign nations, we have to join hands to strengthen our sovereignty and economic development," he said in Thimphu last week.

Nepal has sent a draft trade treaty with Most-favoured Nation provisions to Thimphu, but Wangchuk says Bhutan would prefer a free trade treaty. "If Nepal is not yet ready for free trade, we can agree on a list of items of Nepali exports which will get preferential treatment," he added. Nepal and Bhutan signed a MoU to set up a Joint Economic Council to push the treaty and to boost trade. Suraj Vaidya, the leader of the FNCCI delegation told us, "We have been bogged down by the refugee crisis, but if we start trading it may be easier to resolve the issue." But Bhutanese exiles in Nepal are skeptical. "We are deeply disappointed," said RB Basnet. "Nepal has fallen into the categorisation trap and can't get out. And Bhutan, as usual, is just playing for time".

Nasjonalparker i Nepal

Khaptad (Baba) National Park

Parken består av bølgende åser med topper rundt 3000 m.o.h.. Gressland med eike-skoger og andre løvtrær, men også subtropisk skog og bambus i de lavereliggende delene. Relativt lite nedbør – mest i monsuntiden. Leopard, himalayisk svartbjørn og musk deer. 10-20 grader i mars-mai og okt.-nov. Parkavgift: 1000 Rs.

Royal Suklaphant Wildlife Reserve

Gikk fra å være kongelig jaktområde til beskyttet område. Store, åpne gressområder huser verdens største flokker av swamp deer. Store bestander av fugler i våtområdene. Unngå monsuntiden som er våt og varm. Fly til Dhangadhi fra Kathmandu, derfra går det buss inn til parken. Parkavgift: 500 Rs + eventuell avgift for kjøretøy (2000 Rs).

Roayl Bardia National Park

Tidligere jaktområde, men nå beskyttet for å ta vare på arealer viktige for tigre og dens byttedyr. Har senere kommet flere neshorn til parken, og det finnes mange andre truede dyre- og fuglearter. Vegetasjonen er hovedsakelig subtropisk skog blandet med gressland. Åpne områdene der det ofte er lett å se dyrene fra elefantryggen. Fly til Nepalgunj og bil inn i parken. Parkavgift: 500 Rs.

Dhorpatan Hunting Reserve

Eneste jaktreservat i Nepal. Ligger i 3-7000 meters høyde. Spesielt populær er jakten på blue sheep, men det finnes også leoparder, hjortedyr og himalayisk svartbjørn. De fleste menneskene som bor her er av mongolsk opprinnelse. Over 80000 husdyr gresser i området. Man kan fly eller ta buss til byer i nærheten, men det siste stykket må man vanligvis gå (3-4 dager). Parkavgift: 500 Rs.

Shey Phoksundo National Park

Den største nasjonalparken i Nepal med sine 3555 km². Mye av parken ligger bak selve Himalaya-kjeden. Unikt økosystemet med alt fra kraftig barskog i sør til ørkenliknende høysletter i nord. Her finnes truede pattedyr som snøleopard og musk deer. Fuglelivet er rikt. Mars-mai har vanligvis fint vær, men i de høyeste fjellpassene kan det ligge snø hele året. I de nordre delene er det stort sett tørt hele året. Fly til Dolpa eller Jumla, og gå derfra i en eller ti dager inn til parken. Parkavgift: 1000 Rs.

Rara National Park

Den minste nasjonalparken. Opprettet i 1967, først og fremst for å bevare skjønnheten rundt Lake Rara, den største innsjøen i Nepal. Fly til Jumla 2-3 gng. uken. Parkavgift: 1000 Rs/pers.

Mustang Conservation Area

Området var stengt for turister fram til 1992. Relativt vilt og godt område. Utpekt som område for økoturisme. Ca 70 USD per dag!

Annapurna Conservation Area

Høydepunktet i dette området er naturlig nok "Annapurna rundt" som tar 2-3 uker hvis man gjennomfører hele turen i rolig tempo. Høye fjell, fossefall, små tehus og 60000 besøkende hvert år. Området har et rikt dyre- og planteliv, selv om man nok ikke får sett de mest menneskesky artene. Utgangspunkt fra Pokhara. Parkavgift: 2000 Rs.

Langtang National Park

Opprettet i 1976 for å bevare spesiell natur og samtidig la lokalbefolkning utøve tradisjonell bruk av ressursene. Variasjon fra subtropisk skog til fjelltopper godt over 7000 meter. Mange fine trekking-ruter i fjellene. Best tidlig på våren eller på høsten. Mye regn og snø ellers. Ankomst med nervepirrende busstur fra Kathmandu til Dunche; 8-10 timer. Parkavgift: 1000 Rs/pers.

Makalu-Barun National Park

Naboparken til Sagarmatha innholder Mt. Makalu, verdens femte høyeste fjell. I dalene er det til dels urørt skog og alpine enger. Over en distanse av bare 40 km. går parken fra 435 til 8463 m.o.h.! Dette gir utrolig variasjon i vegetasjon og fauna. Her er mer enn 400 fuglearter og truede pattedyr som rød panda og clouded leopard. Arun-elven har minst 84 typer fisk, inkludert laks som sannsynligvis er innført av britene. Best vår eller høst. Parkavgift: 1000 Rs.

Koshi Tappu Wildlife Reserve

Opprettet i 1976 for å bevare et område for vill bøffel i Nepal. Svært utsatt for oversvømmelser, så den beste tiden for besøk er dra dit er oktober-mars. Da er parken full av trekkfugler og standfugler, særlig langs elvebredden. Buss fra Kathmandu. Deretter en tre km. gåtur til parksenteret. Parkavgift: 500 Rs.

Royal Chitwan National Park

Parken ble opprettet i 1973, og regnes som en suksesshistorie i naturvernarbeidet i Asia. Ligger på Terai-sletta, og er dominert av subtropisk skog og større gressområder. Dette er et unikt økosystem med stor artsrikdom. Her finnes større populasjoner utrydningstruede dyr som neshorn, tigre, ville elefanter, krokodiller og Ganges-delfiner. Beste besøktid: sent på høsten eller i januar/februar. Monsuntiden fra juni til september bør unngås, da veiene ofte er oversvømte og varmen, kombinert med luftfuktigheten, kan bli ubehagelig. Det tar ca. seks timer med buss fra Kathmandu til parkgrensen. Parkavgift: 500 Rs.

Av Øystein Berg
- fritt fra visitnepal.com

Sagarmatha National Park

Nasjonalparken som har verdens høyeste fjell, men også andre kjente topper som Lhotse og Pumori. Bortsett fra tiltrekningskraften til de høye toppene, er også blomstringen av rhododendron et skue man sent glemmer. Den foregår i de lavereliggende delene av parken i april og mai. Området er relativt tørt, med det meste av nedbøren i sommer-månedene. De fleste lokale er sherpaer. Turisme har naturlig nok stor betydning. Fly til Lukla er den mest vanlige ankomstmåten. Parkavgift: 1000 Rs.

Stinn luft fra brenneovner

Nepali Times 15-21. november 2002.
Fritt oversatt og bearbeidet av K. I. Greiner.

Ulovlige brenneovner spyr fremdeles forurensning ut i Kathmandu-dalens allerede dårlige luft. Ovnene er inspisert og kritisert av en komite nedsatt av Bhaktapurs "kontor for industri", men eierne av anleggene synes ikke å bry seg. Flere nye ulovlige ovner opererer for fullt med å produsere byggestein i Lalitpur og Bhaktapur. En studie i 2001 viste at bare 45 av 75 ovner i Bhaktapur-området var lovlige, men myndighetene tok affære mot bare 17 av dem.

Brenneovner er en av hovedårsakene til Kathmandu-dalens forurensede luft. I mars 2002 besluttet man å fase ut de gammeldagse ovnene og erstatte dem med renere teknologi i løpet av 18 måneder, men foreløpig er lite gjort.

Nepals økonomi skamlås av maoistopprøret

Av Sushil Sharma, BBC's korrespondent i Kathmandu, BBC 4.8.2002.
Oversatt og forkortet av Thrond Berge Larsen

Den økonomiske veksten siste år var den laveste på mange år og mye av infrastrukturen er ødelagt siden opprøret startet for 6 år siden. Et medlem av National Planning Commission (NPC) sier at tapet siste år var på en halv milliard dollar eller 10 % av brutto nasjonalproduktet.

Spredningen av kampene i borgerkrigen har skremt turistene og industriproduksjonen og eksporten er rammet. Dette har medført en sterk nedgang i statens inntekter. Ødeleggelsen av infrastrukturen har kostet mange titalls millioner dollar. Mange kraftstasjoner, telekommunikasjonssenter og broer har blitt ødelagt. Shankar Sharma i NPC sier at donorene har lovet økt bistand men han sier at den viktigste utfordringen nå er å få slutt på opprøret. Ekspertene sier at bedring av sikkerhetssituasjonen er en nødvendig forutsetning for å bedre økonomien.

Det er indikasjoner på at regjeringsstyrkene har styrket sine posisjoner i de siste månedene, men det er uklart hvor lang tid det kan ta før det igjen blir fred i landet.

Salg av trykk-kokere i fritt fall

Nepali Times 25.-31. okt. 2002

Fritt oversatt og bearbeidet av K. I. Greiner

Salget av trykk-kokere har falt dramatisk etter at sikkerhetsstyrkene begrenset tilbudet fordi maoistene lager bomber av kokerne. Flere fabrikker som produserer trykk-kokere legger ned, blant annet i Birganj, Butwal og Biratnagar. I Birganj stenges to fabrikker som sysselsatte 70 arbeidere og daglig produserte 360 trykk-kokere. Leverandører av råmateriale til fabrikkene er også i ferd med å legge ned. Det er innført restriksjoner på salg av trykk-kokere i hele landet og de tillates nå solgt bare i Kathmandu.

Fly kræsjet i Pokhara og Surkhet

Til tross for luftfartsmyndighetenes ordre om å bedre flyselskapenes navigasjonssystemer og sikkerhetsrutiner, opplevde Nepal to flyulykker høsten 2002.

Tidlig i august kjørte en Twin Otter fra Skyline Airways inn i Rani Matta Gargar-åsen en mil fra flyplassen i Surkhet, 400 kilometer vest for Kathmandu. De fire personene om bord omkom idet flyet traff åsen og ble slått i småbiter. Ulykken skjedde i kraftig regnvær og tykk tåke noen minutter før planlagt landing. Bare en måned senere omkom 18 personer (13 tyskere, en amerikaner, en brite og tre besetningsmedlemmer) da en Twin Otter fra Shangri-La Airways kjørte inn i en fjellside idet flyet forberedte seg på landing i Pokhara. Alt tyder på at kapteinen feilvurderte i det dårlige været og startet nedstigningen uten å være klar over høyden og retningen. Begge tilfellene omtales som CFIT (Controlled Flight Into Terrain), der piloten flyr manuelt og ikke oppdager den naturlige hindringen før det er for sent. Både Skyline- og Shangri-La-flyet var utstyrt med GPS, men pilotene avvek fra regulære ruter og synes å ha startet nedstigningen uten å vite posisjonen sin. Shangri-La flyet på vei fra Jomosom til Pokhara, ville ikke truffet fjellsiden hvis det hadde fulgt riktig innflygningsrute i foreskrevet høyde. "Stedet der flyet kræsjet, ligger ikke på ruten mellom Jomosom og Pokhara", opplyser flyplass-ansatte i Pokhara. Før ulykken skal det plutselig ha oppstått skyer og lokal tåke, noe som er vanlig for årstiden. Forholdene skapte dårlig sikt og mye tyder på at piloten feilberegnet høyden på terrenget da flyet var på vei ned fra tåken og skyene.

Svært mange flyulykker er såkalte CFIT. Så lenge menneskelig vurdering ligger til grunn for flygning – istedenfor bruk av tilgjengelig navigasjonsutstyr som måler høyde, distanse og fastlagt rute – vil denne typen ulykker skje med jevne mellomrom.

Spotlight, VOL.22, NO.6, 2-8. aug. og VOL.22, NO.10, 30.aug.–5. sept. 2002. Fritt oversatt og bearbeidet av K. I. Greiner.

Turismen søker strategi for å overleve

Turistnæringen i Nepal iverksetter kraftige nedskjæringer for å klare seg. Ansatte permitteres og sies opp i påvente av et oppsving i næringen. Men vil turistene vende tilbake til Nepal?

Spotlight VOL.22, NO.8, 16-22. august 2002.

Av SANJAYA DHAKAL. Fritt oversatt og bearbeidet av Kirsten I. Greiner.

Jeevan Bista arbeidet åtte måneder i et kjent privat flyselskap i Kathmandu. I sommer fikk han beskjed fra ledelsen: "Pakk sakene dine. Du er oppsagt." Kiran Manandhar, som var ansatt ved et fem stjerners hotell, fikk beskjed om at han var permittert fordi hotellet menglet gjester. Bista og Manandhar er to av mange tusen som møter en tøff hverdag etter å ha mistet jobbene sine i turistnæringen. De fleste restauranter, catering-byråer,

hoteller, flyselskaper og reisebyråer iverksetter strenge kostnadskutt og ledere i næringen innrømmer at de kjemper for å overleve. "Nå for tiden holder vi såvidt hodet over vannet ved å arrangere konferanser og seminarer", sier en leder av et kjent hotell. Nedgangen i turisttilstrømningen til Nepal påvirker både små og store bedrifter, samt har enorme konsekvenser for landets økonomi.

Turistene forsvinner fra Nepal

Nedgangstidene i turistnæringen startet allerede i 2000 med kapringen av et Indian Airlines fly på vei fra Kathmandu til New Delhi. Mot slutten av året opplevde Kathmandu store opptøyer i kjølevannet av den indiske skuespilleren Hrithik Roshan's påståtte anti-nepalesiske uttalelser. I tillegg kom hotell-streiker og maoistenes aktiviteter. Indiske turister holdt seg borte fra Nepal og det kom færre reisende fra andre land. Situasjonen bedret seg imidlertid og turistnæringen kom etter hvert i mer normal gjenge igjen. Maoistene hadde ikke påvirket situasjonen i stor grad, ettersom turistene betraktet dem kun som et politisk problem. Men massakren i kongepalasset kom som et slag på turismen. Angrepene i USA 11. september, oppsving i maoistenes aktiviteter, innføringen av unntakstilstanden og økende spenning mellom India og Pakistan, var dråpen i det berømte begeret. Inderne kom ikke, japanerne turde ikke reise til området, amerikanerne holdt seg hjemme og de fleste andre reiste til andre steder enn Nepal.

Kombinasjonen av nasjonale og internasjonale faktorer var fatal. Ifølge offisiell statistikk fra mars 2002, var nedgangen i turistnæringen likevel bare på 22%

En kjent restaurant, nå nesten uten gjester.

sammenliknet med året før, men man må anta at en stor del av turist-relatert aktivitet – og nedgang i denne – aldri blir registrert. I tillegg er situasjonen for næringen ytterligere forverret fra mars 2002. Hoteller rapporterer om under 20% belegg, noe som er for lavt til å dekke utgiftene.

Kinesiske turister i anmarsj?

Nepal ser nå mot Kina som et nytt stort marked for Nepals turistnæring. Over ti millioner kinesere besøkte utlandet i 2000 og antallet øker raskt. Ifølge World Tourism Organization (WTO), vil Kina være verdens fjerde største turist-genererende marked innen 2020. Foreløpig utgjør kineserne bare 2% av besøkende til Nepal, men Kina har nylig definert Nepal som et reisemål for kineserne; Nepal fikk status som "godkjent reisemål" ("Approved Destination Status") av kinesiske myndigheter i fjor. Kina har gitt slik status til omlag 25 land og Nepal er det første i Sør-Asia. Nepal har svart med å inkludere yuan i listen over konvertibel valuta. Ellers har nepalesiske myndigheter ikke iverksatt tiltak for å kapre potensielle kinesiske turister, noe Nepals turistnæring kritiserer dem for. "Vi må dra fordel av dette før andre land gjør det", sier folk i bransjen. Omtrent 80 nepalesiske reisebyråer sikter seg inn mot å håndtere kinesiske turister og en rekke kinesiske restauranter har allerede dukket opp i Kathmandu-dalen. Med sin rike kultur og natur, kan Nepal tiltrekke seg horder av kinesiske turister.

Thamel er tamt

I dag er Thamel vanligvis travle og bråkete gater, blitt stille og rolige. Hotellene, restaurantene og butikkene sliter med å holde åpent og mange ansatte har mistet jobben. "Vi er under sterkt press", sier en restauranteier i Thamel. "Vi har allerede

Thamel-området i Kathmandu – ikke lenger livlig og vibrerende.

investert mye penger og kan ikke trekke oss ut uten videre. Samtidig er det frustrerende å bare vente og se situasjonen gå fra å være dårlig til å bli verre." Penger til leie av lokalene må skaffes til veie. Med blomstrende turisme på 90-tallet, økte tomteprisene og leieutgiftene i voldsomme hopp i Thamel. Nå klarer ikke leietakerne å betale like

mye. Heldigvis begynner utleierne nå å innse at dette er et felles problem som må løses i minnelighet.

Nepal Tourist Board, NTB, arbeider for tiden med en kampanje for å fremme turismen til Nepal; Destination Nepal Campaign 2002-03. Håpet er å gjenoppbygge potensielle turistbilde av landet og gjenerobre en status som aktuelt og ettertraktet reisemål.

Turisme kan styrke kvinnens posisjon i Nepals samfunn

Av Sangita Nirola, *The Sunday Post*, 16. juni. Oversatt av Øystein Berg.

Turisme i Nepal har etter hvert blitt til en stor industri som sysselsetter mer enn 250.000 mennesker rundt omkring i landet. Sektoren ses på som en av nøkkelfaktorene i utviklingen av landets økonomi og for å redusere fattigdom. Inntektene utgjør fire prosent av BNP og 15 % av eksportinntektene til Nepal. Hvis landet klarer å stabilisere den politiske situasjonen, så forventes inntektene fra turisme å øke med over 30 % de neste to årene. Med disse framtidsutsiktene er det klart at kvinnene kan bidra med en betydelig innsats, og forhåpentlig være med på å styrke deres posisjon i samfunnet.

I gjennomsnitt arbeider den nepalesiske kvinnen 12 timer hver dag, mens mannen nøyer seg med et snitt på sju timer. Riktignok er dette innenfor en strikt arbeidsfordeling hvor størstedelen av dette arbeidet for kvinnen er i hjemmet, men det viser at kvinner har et stort potensial når det gjelder å bidra til inntekter i hjemmet. Fram til nå har ikke husarbeid og kvinnearbeid blitt anerkjent av samfunnet, og er et resultat av at kvinnene lider av et maktforhold i ubalanse mellom menn og kvinner. Riktignok har kvinnens situasjon bedret seg noe over de siste årene, men det er ennå langt igjen før de får den respekten og statusen som de fortjener.

På det offisielle plan er det nødvendig at det settes i gang planer for hvordan kvinner kan få mulighet til å delta blant annet i utviklingen av turistnæringen. Tiltak som virker lovende, og som kan bedre kvinnens status, er blant annet å gi de muligheter til å starte egne småbedrifter. Dessverre er det mange hindringer i veien for at kvinnene skal få mulighet til å delta i den mannsdominerte forretningsverdenen. Hindringene kan ganske enkelt være at kvinnene i utgangspunktet ikke er økonomisk selvstendige, har dårlig selvtilit og mangler trening eller utdanning.

Øko-turisme er pekt ut som et satsningsområde for utvikling av turismen. Konseptet legger blant annet vekt på bærekraftig landsbyturisme. Kvinnenes rolle er her utvilsomt svært viktig siden det er hun som står for de innetktsbringende tiltakene som matlaging og overnattingsmuligheter. For å sikre god kvalitet på et slikt konsept, er det derfor viktig å forstå kvinnenes rolle i den framtidige turistnæringen.

Det har vært gjort lite undersøkelser angående kvinnenes deltakelse i tursitnæringen. Det er derfor viktig at det gjøres arbeid på dette området, blant annet for at det kan være med på å bane vei for å styrke kvinnenes posisjon i samfunnet. The Nepal Tourism Board innser at "likestilling må være et sentralt tema i utviklingsstrategier" for turisme (NTB Marketing Programme, Dec 2001). Ved å undersøke og videreutvikle kvinnenes arbeidskvaliteter, så kan vi forutsi framtidsutsiktene for kvinnene. Da kan turisme være med på å bedre kvinnenes status Nepals samfunn.

Ny lov: abort legaliseres og kvinner kan arve

Nepali Times 4-10. og 25-31. oktober 2002. Fritt oversatt og bearbeidet av Kirsten I. Greiner.

Et halvt år etter at lovforslaget gikk igjennom i parlamentet, har endelig den såkalte "kvinne-loven" trådt i kraft. Kongen har godkjent loven som forbyr pedofili, legaliserer abort under visse forhold og gir kvinner eiendomsrett. Man håper at den nye loven blant annet vil redusere barseldødeligheten som, ifølge beregninger fra WHO, er på 1500 per 100.000 levende fødte barn. Svært mange nepalesiske kvinner dør også etter ulovlige aborter.

Den nye loven gir anledning til abort inntil 12 uker ut i svangerskapet og opptil 18 uker hvis graviditeten er resultat av voldtekt eller incest. Hvis fosteret har utviklet seg unormalt eller svangerskapet innebærer en fare for morens helse, tillates abort når som helst i svangerskapet. Mange tar godt imot den nye loven, men er samtidig bekymret for at legaliseringen ikke følges av tilstrekkelig satsing på trygg abort i helsevesenet. Det forventes at prisen på abortinngrep vil synke og dermed bli tilgjengelig for en større andel av befolkningen. Samtidig frykter man en oppblomstring av aborter basert på fosterets kjønn.

Aborter utført i strid med den nye loven kan gi ett til fem års fengsel. Tidligere har abort vært forbudt og kunne straffes med opptil tre års fengsel. Nesten 20% av alle fengslede kvinner er dømt for ulovlig abort, men den nye loven åpner ikke for at de som allerede er dømt eller siktet for abort, vil slippe fri.

Tidligere har Nepal manglet en lov mot seksuelt misbruk av barn, men nå er pedofili forbudt og kan straffes med opptil seksten års fengsel. Den nye loven gir også kvinner rett til å arve eiendom fra sine foreldre.

Nye lover mot korrupsjon i Nepal

Kilde: *Bistandsaktuelt* 07/2002. Bearbeidet av Thrond Berge Larsen

Nepal har innført fire nye anti-korrupsjonslover og bestemt å etablere en spesialdomstol for korrupsjonssaker, melder World Bank Weekly Report.

De nye lovene gir CIAA (Nepals Økokrim) fullmaktene de trenger for å sette i gang sin planlagte offensiv mot korrupsjon. CIAA foretok nylig husransaker hos 22 tjenestemenn innen skatte- og tolletaten, deriblant to toppledere. 17 personer ble satt i varetekt, mens fem fortsatt er på rømmen. CIAA har også innkalt personer som etter deres mening har uforholdsmessig stor formue.

CIAAs aksjoner har sterk støtte blant folk i Nepal.

Bygging av West Seti vannkraftprosjekt forberedes

Kathmandu Post 27. september 2002. Fritt oversatt av Thrond Berge Larsen.

Power Trading Corporation (PTC) of India og Snowy Mountain Engineering Corporation (SMEC) har understegnet et memorandum of understanding (MoU) med henblikk på å bygge det 750 MW store West Seti – prosjektet helt vest i Nepal. Avtalen som nylig ble undertegnet i New Dehli mellom det australske kraftselskapet og PTC som er ansvarlig for å Indias kraftavtaler med nabolandene er det første store skritt på veien fram til en endelig avtale. Nepal undertegnet allerede i 1994 en avtale med SMEC om å utvikle prosjektet som skal eksportere kraft til India og er forventet å innbringe store valutainntekter til Nepal og bedre økonomien i de vestlige distriktene Baitadi, Bajhang, Doti and Dadeldhura.

Norge bistår Nepal i å gjenoppbygge ødelagte vannkraftverk

Kilde: Bistandsaktuelt 06/2002

Norge har sagt ja til å hjelpe Nepals regjering i å gjenoppbygge to vannkraftverk som ble ødelagt av landets maoist-gerilja for to måneder siden.

"Vi har sagt oss villig til å bidra til gjenreisningen av de ødelagte vannkraftverkene så lenge Nepals regjering også bidrar. Men vi må først få et overslag over tapene", sier ambassaderåd Åse Seim ved den norske ambassaden i Kathmandu. Ifølge Nepals finansdepartement finnes det ennå ikke et slikt overslag. "Alt vi har rukket å produsere er en liste over det ødelagte utstyret og tilhørende reservedeler", sier ekspedisjonssjef Balananda Poudel.

En gruppe med representanter fra Nepals regjering og det norske konsulentfirmaet NORPLAN undersøkte i forrige måned skadene på de ødelagte kraftverkene. Undersøkelsene avslørte samtidig at kraftverkene og inventaret var forsikret med for lave beløp. Nepals regjering planlegger nå å be NORAD om pengene de mangler etter å ha mottatt forsikringsoppgjøret. "Vi vil be Norge om å bistå med differansen mellom det vi får fra forsikringsselskapene og markedsverdien på kraftverkenes ødelagte deler", fortsetter Poudel.

Angrepet på de statseide kraftverkene kom rett før de skulle privatiseres. Etter planen skulle 75 prosent av selskapets aksjer selges til konsernet Interkraft Nepal dagen etter ødeleggelsene. Interkraft Nepal er et selskap med norske eierinteresser. Men med ramponeringen har privatiseringsprosessen blitt satt kraftig tilbake. Det statlige selskapet som eide kraftverkene ble i 70-åra bygget opp av norske bistandsmidler.

Nepalsk-norsk selskap overtar statlige kraftverk

Av Navin Singh Khadka og Anne Kathrine Tveide. Bistandsaktuelt 01/2003

KATMANDU/RISØR (b-a): Etter over fire år med forsinkelser vant selskapet Interkraft Nepal AS Norway (INASN) til slutt anbudet om å kjøpe 75 prosent av aksjene i det statlige Butwal Power Company (BPC) i Nepal. Sistnevnte selskap ble i sin tid igangsatt av Den Norske Tibetmisjonen, med misjonær og vannkraftingeniør Odd Hoftun i spissen.

– BPC ble bygd opp i samarbeid med den nepalske staten og en sammenslutning av misjonsorganisasjoner – United Mission to Nepal (UMN), hvor NORAD har bidratt med finansiering. For om lag seks år siden overtok imidlertid den nepalske staten selskapet. BPC ble siden lagt ut for salg i en internasjonal anbudsrunde. Etter en trøblete prosess med hele tre budrunder kunne det nepalske finansdepartementet tidligere denne måneden overlevere aksjene til en verdi av 12 millioner dollar til INASN – som er en sammenslutning bestående av norske Interkraft og sju nepalske selskaper.

Teknisk samarbeid. Pengene til aksjeoppkjøpet er stort sett hentet fra privat hold i Nepal. Men disse lokale investorene hadde ikke kompetansen som skal til for å drive et kraftverk. For å sikre at eierne satt med nødvendig kompetanse, ble norske kraftselskap derfor hentet inn som partnere.

– Tilbudet vakte interesse innen Interkraft-gruppen av fem kraftselskap på Sørlandet. Men det er fire år siden nå. Mye er skjedd i den norske kraftbransjen siden den gang. De opprinnelige aktørene har gått inn i nye allianser og selskaper, og investeringslysten er forsvunnet, forteller Odd Hoftun.

Man holdt likevel fast på konseptet om et teknisk samarbeid basert på en avtale mellom Agder Energi og investorselskapet som beholdt navnet Interkraft Nepal. Selskapet vil fungere som bindeledd mellom Norge og Nepal.

– Dette partnerskapet mellom norsk fagkompetanse og nepalske eierinteresser synes jeg er veldig fint, med stort potensial for framtidig samarbeid innen en sektor hvor Norge har mye å tilby og hvor Nepal har et stort behov for bistand for å kunne utnytte sitt store vannkraftpotensiale, sier Hoftun.

Venter på reparasjon. Selv om INASN nå sitter med aksjemajoriteten, vil ikke selskapet ha mulighet til å drive kraftverket – som har en produksjonskapasitet på 14 megawatt – for fullt med det første. Årsaken er at kraftstasjonen Jhimruk, som har en kapasitet på 12 megawatt, fremdeles er betydelig ødelagt etter at maoistgeriljaen i fjor angrep kraftstasjonen. Det andre kraftverket – det fem megawatt store Aandikhola – fikk også betydelige skader etter å ha blitt angrepet av maoistopprørerne i fjor. Denne stasjonen ble imidlertid reparert i løpet av noen uker. Jhimruk-kraftverket vil det imidlertid ta minst 15 måneder å få satt i stand, ifølge de nepalske partnerne i INASN.

Viktig signal. Norske myndigheter er imidlertid blitt enige om å bevilge omkring 2,5 millioner dollar for å få reparert kraftverket. Pengene, som opprinnelig var tiltenkt

nepalske myndigheter, vil INASN nå bruke til reparasjonskostnader.

– Selv om det vil ta tid før vi kan begynne forretninger, har den suksessfulle privatiseringen av BPC sendt de riktige signalene til andre som ønsker å investere i Nepal, sier Gynanendra Pradhan, en av partnerne i selskapet.

Navin Singh Khadka er redaktør i avisen Space Times Today i Katmandu. Anne Kathrine Tveide jobber for Sørvis Kommunikasjon.

BPC endelig overtatt

Av Odd Aksnes. Tibetaneren, Tibetmisjonen 08.01.03.

Norsk-nepalske Interkraft Nepal har endelig overtatt Butwal Power Company (BPC) fra den nepalske staten. BPCs grunnlegger, Odd Hoftun (75), har brukt seks år på å sikre selskapet et godt eierskap.

- Nå er jeg glad og lettet, sier Hoftun. Hoftun har arbeidet med industrireiseing og kraftutbygging i Nepal i over 30 år som utsending for Tibetmisjonen. Også den nye lederen for BPC, har tidligere vært i Nepal for Tibetmisjonen. Det er Egil Hagen fra Kristiansand og Agder Energi som om få dager tar over ledelsen av selskapet, etter at en langdryg og omstridt privatiseringsprosess nå er i mål. Privatisering av statseide bedrifter er en betent sak i Nepal, og BPC har blitt flaggsaken for privatisering. BPC-saken har skapt het politisk debatt og blitt fulgt med stor interesse av medier og utenlandske donorer.

Startet av misjonen

BPC er det eneste private selskap som både produserer og distribuerer kraft i Nepal. Det ble opprinnelig startet av Tibetmisjonen og paraplyorganisasjonen United Mission to Nepal (UMN) i 1965, under ledelse av Odd Hoftun og med midler fra Norad. Formålet var å skaffe elektrisitet til virksomheten i det nye industrisenteret Butwal, helt sør i midtre delen av landet. Hoftun var pioneren i det som etter hvert utviklet seg til et betydelig norsk engasjement i Nepals vannkraftutbygging. Det var også Hoftun som tok initiativet til byggingen av de to kraftverkene som BPC eier alene, Jhimruk (12 MW) og Andhi Khola (5 MW). I tillegg til disse, eier BPC 15 prosent av det 60 MW store Khimti-anlegget. Hoftun var en sentral person også i opprettelsen av BPCs søsterselskap, Himal Hydro, som har bygget anleggene. Likeså industriselskapet Nepal Hydro and Electric, hvor BPC er hovedaksjonær på nepalsk side og hvor Kværner og ABB var norske medeiere. Disse selskapene er ledende på sine felt i Nepal i dag. Det første kraftverket BPC bygget var imidlertid Tinau-anlegget i Butwal på slutten av 60-tallet. Dette var et brukt norsk anlegg som ble demontert, pakket og fraktet på dugnad, og satt opp igjen i Nepal. Begynnelsen til industrieventyret Butwal var yrkesskolen Butwal Technical Institute, som Hoftun og UMN etablerte i 1963.

På nepalske hender

For seks år siden tok den nepalske staten over UMNs aksjer i BPC, i tråd med avtalen mellom staten og misjonen. Det var imidlertid hele tiden hensikten at BPC

skulle reprivatiseres. Hoftun ønsket seg en løsning der UMN solgte aksjene for staten, men det gikk ikke myndighetene med på. Han sier at BPC etter overtakelsen av staten, har hatt en negativ utvikling, i likhet med andre statseide selskap. Siden staten tok over, har pensjonisten Hoftun hatt fulltid jobb med å samle investorer og å sikre at selskapet kom på rette hender. Norsk eierskap var målet i starten, men dette rant etter en tid ut i sanden. Nå er han imidlertid svært tilfreds med at selskapet har fått nepalske eiere. For Hoftun har det vært avgjørende å sikre selskapet han selv startet gode eiere og god ledelse. Misjonen har hele tiden drevet sitt arbeid i følge avtaler med den nepalske staten, med et ønske om å tjene det nepalske folk og land. Gjennom de fire anbudsrunderne har det stått en hard kamp mellom et konsortium av indisk-nepalske interesser med indisk kapital og et nepalsk-norsk bestående av Interkraft Nepal og nepalske Shangrila Energy Ltd. Kampen gjenspeilte til en viss grad knivingen mellom indiske og nepalske interesser om det økonomiske hegemoniet i Nepal.

85 millioner

Det er Shangrila Energy Ltd. som står for omkring 90 prosent av kjøpesummen på 85 millioner kroner. Norske midler utgjør beskjedne sju millioner, hvorav en tredjedel er lån fra Agder Energi, en tredjedel lån fra Norfund, og en tredjedel egenkapital i Interkraft Nepal. To tredjedeler av denne kommer fra Stiftelsen Hjelp til selvhjelp i Nepal. Dette er midler som ble til overs etter utbyggingen av Jhimruk-anlegget, og som Tibetmisjonen fikk beholde av Norad til bruk innen vannkraft.

- Dette har vært våre "sårkornspenger", som i neste omgang har gjort resten mulig. Overtakelsen av BPC ville ikke vært mulig uten disse, konstaterer Hoftun. Det er 75 prosent av aksjene i BPC som nå er solgt til konsortiumet som er ledet av Interkraft Nepal. Av de resterende 25 prosent, skal staten beholde 10, mens det resterende legges ut for åpent salg for småinvestorer. Til tross for at det norske økonomiske bidraget er beskjedent, vil den norske innflytelsen i selskapet likevel være betydelig. Det skyldes en avtale der Agder Energi vil bidra med faglig ekspertise i ledelsen av BPC.

Forsinket av vandalisme

Kabinettet tok bestemmelsen om å la Interkraft Nepal overta BPC for to og en halv uke siden, i tråd med anbefaling fra et møte i privatiseringskomiteen en uke tidligere. Men allerede i mars fikk Interkraft Nepal, som vinner av anbudsrunder, innbydelse til forhandlinger om kjøp av BPC. Prosessen ble imidlertid låst fast etter at maoist-geriljaen bombet og forårsaket skader på Jhimruk- og Andhi Khola-anleggene i mars og april. Det ble imidlertid ny bevegelse etter at Norad gikk inn for å betale reparasjonene. Den spente situasjonen i Nepal har medført at ingen vil investere i landet. Også av den grunn ser Hoftun overtakelsen av BPC som et lyspunkt. Interkraft Nepal representerer norske interesser i vannkraftutbyggingen i Nepal. For to år siden fikk Stiftelsen Hjelp til selvhjelp overta Interkraft Nepal AS for en symbolsk pris på en krone. Den nevnte stiftelsen er knyttet til Tibetmisjonens tekniske bistandsarbeid i Nepal. Navnet Interkraft skriver seg fra en gruppering av fem energiselskap fra Vestfold til Vest-Agder, som var involvert i planene om å kjøpe BPC i begynnelsen, men som siden falt fra.

Fremtidig ingeniør-innsats

Av Odd Aksnes. Tbetaneren, Tbetmisjonen 08.01.03.

Misjonens fremtidige personellinnsats innen kommersiell, teknisk virksomhet i Nepal vil primært skje gjennom det nylig opprettede selskapet Hydro Consult Private Limited (HCPL), skriver Odd Hoftun.

Hittil har de aller fleste ingeniører og annet teknisk personell fra United Mission to Nepal (UMN) har vært utlånt til de ulike bedriftene hvor UMN hadde eierinteresser og styring. Dette er, både praktisk og prinsipielt, blitt vanskelig etter at først den nepalske stat, og senere private eierinteresser, har overtatt. UMN-erne fungerte alltid som frivillig ubetalt arbeidskraft fordi det ut fra UMN's avtale med nepalske myndigheter verken er rimelig eller korrekt at misjonen bidrar med gratis arbeidskraft til private firmaer som dermed kan øke sin profit. Det ble derfor nødvendig å etablere en ny kanal for medarbeidere i UMN som kjenner seg kalt til denne typen teltmaker-tjeneste i fremtiden. Det var klart at denne nye kanalen burde organiseres som et aksjeselskap. Man trengte da en kompetent investor som hadde både relevant erfaring og pengemidler til å bygge opp og eie et slikt firma. Tbetmisjonen satt med sitt Prosjektfond som bestod av tidligere overskudd på konsulentarbeid utført av frivillige norske fagfolk for Jhimruk-anlegget som ble bygget av UMN bygget som entrepriser for Norads og den nepalske stats regning.

"Stiftelsen" opprettet

For å ta seg av en slik investor- og eierrolle opprettet Tbetmisjonen for seks år siden en stiftelse som fikk navnet "Hjelp til selvhjelp for Nepal" og utpekte et styre for Stiftelsen bestående av fagfolk med lang erfaring fra konsulentvirksomhet bl.a. i Nepal. De nødvendige midler til å finansiere det nye konsultentselskapet ble overført fra Prosjektfondet til Stiftelsen. (Siden har Stiftelsen fått andre oppgaver i tillegg, slik som kjøp av aksjer i BPC.)

Men her oppstod et nytt problem: Nepalsk lovgivning tillater ikke utenlandsk eierskap i nepalske konsulentfirmaer, og i denne sammenheng ble UMN definert som en utenlandsk organisasjon. Derfor fikk vi fra misjonens side opprettet en parallell stiftelse i Nepal bestående av kvalifiserte nepalere som vi hadde tillit til. Disse registrerte en såkalt "Non-Government Organisation" med navnet PEEDA (People, Energy and Environment Development Association) - som er en privat veldedig stiftelse under nepalsk lovgivning. Dermed ble det inngått en avtale mellom PEEDA og den norske Stiftelsen angående samarbeid i forbindelse med eierskap i HCPL.

Gratis faglig bistand

HCPL har også inngått avtale med UMN om at UMN-personell kan plasseres i HCPL i stedet for å bli utlånt direkte til BPC og de andre kommersielle firmaene, slik som tidligere. HCPL skal drive konsulentvirksomhet på forretningsmessig basis. UMN vil ikke ta seg betalt for arbeidet som utføres av UMN personell. Men verdien av dette skal bokføres etter bestemte regler og brukes på prosjekter som UMN ser som viktige å ta opp. Det vil si prosjekter hvor misjonen ønsker å kunne yte faglig bistand enten gratis eller til redusert pris.

Enkel administrasjon

For UMN blir dette en enkel ordning å administrere teknisk personell på. Men selv om UMN ikke behøver å være direkte involvert, trengs det nært samarbeid mellom HCPL og UMN. Som ny styreformann i HCPL etter Torger Lode har PEEDA nylig valgt Mark Gill fordi han er leder for avdelingen for teknisk bistand i UMN. Gill har blant annet erfaring fra utbyggingen av Jhimruk- og Khimtianleggene. Tbetmisjonen får støtte fra Norad til delvis dekning av utgiftene for norske medarbeidere i HCPL.

HCPL har lenge ligget i dvale i påvente av en avgjørelse angående privatiseringen av BPC. I sitt anbud skrev Interkraft Nepal at konsulentvirksomheten ville bli utskilt i tilfelle man fikk tilslaget, fordi denne passer dårlig sammen med BPCs øvrige virksomhet. Dette var planlagt allerede før staten tok over BPC fra UMN. Vi forhandler frem en avtale om dette nå, men det er mange problemer på veien. Konsulentdelen i BPC har de siste par årene gått med underskudd. Det har vært svak ledelse under statlig eierskap og alt for mange ansatte for de få nye jobbene man greidde å skaffe seg. Samtidig er noen av de dyktigste folkene borte. Jeg håper dette nå skal løse seg til gjensidig nytte for både BPC og HCPL.

Norge vil bidra til fredssamtaler i Nepal

Norges ambassadør i Nepal sa tirsdag at Norge er forberedt på å bidra til fredssamtaler mellom regjeringen og de maoistiske opprørerne i landet.

Hvis Nepal ønsker det, er Norge beredt til å hjelpe til med å arrangere samtalene med maoistene. Vi har bidratt til å løse lignende problemer på Sri Lanka, sier ambassadør Ingrid Ofstad ifølge nyhetsbyrået AFP. Hun vil ikke omtale de maoistiske opprørerne i Nepal som terrorister, men sier metodene de bruker er i slekt med terrorisme. - Opprøret må møtes med dialog, ikke militærmakt, mener Ofstad.

Konflikten i Nepal har så langt ført til at flere enn 7.800 mennesker har mistet livet. Mandag ble ni maoistiske opprørere drept i sammenstøt med regjeringsstyrker forskjellige steder i Nepal, ifølge forsvarsdepartementet i landet.

Aftenposten nettutgaven 28.01.03

Ingen planer om å bidra til fredssamtaler i Nepal

Norge har ingen planer om å bidra til fredssamtaler mellom regjeringen og de maoistiske opprørerne i Nepal, sier pressetalsmann i Utenriksdepartementet, Karsten Klepsvik, til NTB.

Nyhetsbyrået AFP meldte tirsdag at Norges ambassadør i Nepal, Ingrid Ofstad, skal ha sagt at Norge er beredt til å hjelpe til med å arrangere samtalene med maoistene, hvis Nepal ønsker det. Ifølge AFP skal Ofstad ha sagt at kampen fra de maoistiske opprørerne må møtes med dialog, ikke militærmakt, og at Norge har bidratt til å løse lignende problemer på Sri Lanka.

Dette må dreie seg om en fullstendig misforståelse. Vi har ikke fått tak i Ofstad, og vet ikke hvordan misforståelsen kan ha oppstått. Men jeg kan bare presisere at Norge ikke deltar i noe fredsarbeid i Nepal. Vi har heller ikke planer om det, sier Klepsvik.

Aftenposten nettutgaven 28.01.03

One victory at a time

The court victory that Gurkha prisoners of war won for equal compensation last year may have a bearing on pensions and pay cases affecting over 50,000 Gurkhas and their families that will be heard in London 18-21 February.

On 27 November the High Court of Justice in London delivered a landmark judgement in favour of British Gurkha prisoners of war that had important implications for further Gurkha pay and pension cases pending in the British courts as well as for the judicial history of England and Wales.

The judgement awarded equal compensation of £10,000 to all British Gurkha prisoners of war (POWs) held by the Japanese during the Second World War. In November 2000, the British government had decided to award such compensation to all members of the British Army and colonial forces, including widows. But the Gurkhas who fought for the British Empire for about 200 years were excluded from this scheme. There were over 3,000 Gurkhas (3 battalions) captured out of which nearly half died in prisons in Singapore, according to Pahalman Gurung, one of the claimants. There are an estimated 1,000 survivors and widows in Nepal, India and Burma. The compensation scheme does not extend to their children.

In 2000, the official reason for depriving the Gurkha survivors of compensation was that prior to the 1947 Tri-Partite Agreement signed between the UK, Nepal and India after Indian independence there were no Gurkha battalions. In August, when the Gurkha Army Ex-Servicemen's Organisation (GAESO) brought a case of racial discrimination against the British Ministry of Defence (MOD), the ministry pleaded that the Gurkhas were part of the colonial Indian Army and the British Army had no responsibility of any kind towards them. The MOD further claimed that Indian Gurkhas, although they were recruited from an independent country, Nepal, were trained, disciplined and discharged as per the Indian Army Act as equal to the native Indian Army.

For European white officers or non-Asians serving in the British-Indian Army, the British applied a separate UK Army Act. The MOD had discriminated against the Gurkhas on the same grounds in awarding compensation in 1955 upon the conclusion of a peace treaty with Japan in 1951.

This time, history took a different turn. The London High Court of Justice gave priority to the case of the POWs and held an urgent hearing on 31 October and 1 November. Honourable Justice McCombe, after hearing from Nicholas Blake QC and Aileen McColgan of Matrix Chambers (where British Prime Minister's wife Cherie Booth QC is also a senior law partner, and as instructed by Phil Shiner of Public Interest Lawyers in Birmingham) for the claimants concluded that there was racism in the way the Gurkha compensation issue had been handled. Justice McCombe observed that law and the government must accord every individual equal concern and respect for their welfare and dignity. Everyone is entitled to equal protection of the law, which must be applied without fear or favour except where compellingly justified. Distinctions must never be made on the grounds of race, colour, belief, gender or other irrational ground. Individuals are therefore comprehensively protected from discrimination by the principle of equality.

"The allocation to the Indian code of discipline was based upon race. No amount of semantic analysis of the ancient acts can hide that fact," the judge declared. "The Gurkhas were excluded on the basis of a constitutional distinction which was in fact founded upon race."

Effectively, this judgement has now abolished the status of the Nepali Gurkhas serving in the British Army as mercenaries, or their subordinates. Once the same criteria and the principle of equality are applied in all other pending cases of discrimination, then the Gurkhas are sure to win the remaining cases as well. The only serious difficulty in some cases is unreasonable delay in bringing these cases before the MOD and/or the courts as specified in the UK military law and the Queen's Regulations.

The British Gurkha Standing Instructions (BGSi), a separate racist regulation applied by the Brigade of Gurkhas in private, is not going to stand before the court of law. The 1947 Tri-Partite Agreement also had nothing to do in these cases since the court has established that "discrimination is a discrimination" no matter when, where or on whatever grounds. These other cases pay and pensions affecting over 50,000 Gurkhas and their families will be heard in London 18-21 February. The Gurkhas will be represented by Cherie Booth QC and her team of barristers and solicitors.

If these cases are won, the soldiers and their families will finally be able to end a chapter in the history of Gurkha recruitment from Nepal and finish their battle for equal treatment. The injustice inherent in this colonial legacy will then be finally rectified.

(Gopal Siwakoti Chintan is GAESO's lawyer, and part of the legal team in UK.)

Nepalske elitegurkhaer bygger i norske fjell

Av Gunnar Johnsen, Ørn E. Borgen (foto), Aftenposten Nettutgaven 11.08.02.

Forsvaret får hjelp av de legendariske gurkhatroppene til å bygge bro og vei i et skytefelt ved Voss. Troppene består av nepalske fjellfolk, og er det britiske forsvarets spydspiss i farlige operasjoner.

Fjellfolk. Nepaleserne i britisk uniform trives i fjellheimen. Også den norske. Siden 1816 har gurkhaene gjort tjeneste under de fleste konflikter der Storbritannia har vært involvert, enten gjennom offensive operasjoner, forsvarskrig eller fredsbevarende innsats. Eksempler fra de senere årene er Falklandsøyene, Kosovo, Bosnia, Øst-Timor, Sierra Leone og Afghanistan. Nå gjør omkring 60 mann fra The Queens Gurkha Engineers en innsats på norsk jord. Når øvelsen Northern Quest 2002 avsluttes senere denne måneden, etterlater ingeniørtroppene seg 660 meter ny vei, en bro og et nytt sanitæranlegg.

-Alt de bygger er nyttig for utviklingen av skyte- og øvingsområdene, sier major Kåre Bere, nestkommanderende ved Fjordane regiment på Voss. Gurkhaene har med seg alt de trenger av tungt utstyr og kjøretøyer. Norge betaler transporten fra Maidstone i Kent via Newcastle til Bergen, noe som er billigere enn å stille norsk materiell til rådighet, sier Bere.

Alliert senter

1. september skal "Alliert treningssenter sør" være etablert på Voss. Fjordane Regiment nedlegges, og Bømoen leir sammen med tiliggende øvingsområder og Mjølfjell skyte- og øvingsfelt lenger øst gjenoppstår som senter for treningsvillige NATO-soldater. Øvingstilbud til Norges allierte er et av Forsvarets satsingsområder. Antall større felles NATO-øvelser er redusert de siste årene, men Norge har maktet å få stadig flere militære treningsgjester fra allierte land - og det ikke bare på vinterstid.

Gurkha. På jobb i Kosovo.
FOTO: YANNIS BEHRAKIS, REUTERS

Som far så sønn

Kaptein Dhan Chands farfar var gurkhasoldat den gang India ennå var en del av Det britiske imperiet. Hans far kjempet mot japanerne i Burma og kom seg gjennom flere års krigsfangenskap. Gjennom 23 år har Chand fartet verden rundt som gurkha. I fem uker har han ledet ingeniørsoldatene på norsk jord. - Også sønnen min vil bli gurkha. Det er tre hovedgrunner til at unge menn i Nepal vil verve seg.

Det er bedre betalt enn de fleste andre alternativer, det gir en sjanse til å se verden, og det er knyttet mye stolthet til yrket, sier Chand. Tjenesten har brakt ham til Hongkong, New Zealand, Vest-Samoa, Brunei, Malaysia, Thailand, Canada, Falklandsøyene, Kosovo, Belgia, Nederland, Frankrike, Sveits og Norge. Og hvis han velger å vende tilbake til fjellandsbyen han kommer fra, blir han en velstående mann som nyter stor respekt.

Tilsammen flere enn 200000 hardføre og disiplinerte gurkhaer var i britisk tjeneste i de to verdenskrigene. I dag er det færre enn 3500, men nepalske menn står fortsatt i kø ved de årlige opptakene. Sersjant Himad Pradhan har også gurkhaer i sin nærmeste familie; far og to brødre.

Under øvelsen på Voss er han ansvarlig for den nye veien som snirkler seg oppover i Mjølfjell. -Jeg har bygget veier i 11 år, men denne veien er den vanskeligste jeg har vært med på. I Kosovo tok det oss seks uker å fullføre syv kilometer. Etter fem uker her er vi kommet 500 meter, sier Pradhan, som gleder seg til en frihelg i Oslo. Norsk mat har han smakt før. I den norske kantinen i Kosovo. -Jeg likte det. Mye fisk. Dere lever sunnere enn vi gjør i Nepal, mener han.

Brobyggere. Menig Raju og korporal Dakman legger siste hånd på verket. De nepalske elitesoldatene har med alt de trenger når de kommer til Norge.
FOTO: ØRN E. BORGE

Gurkha

¶ (eng. for nepali Gorkha), navn på et distrikt og en by omtrent 100 km vest for Kathmandu, Nepal. Herfra kom Gurkha-dynastiet, som i 1768 erobret Kathmandu og etter hvert hele landet. Gurkha kom derfor ofte til å bety nepaleser. Slik ble ordet brukt av britene, som på 1800-tallet opprettet egne gurkharegimenter i hæren i India. Ved Indias uavhengighet i 1947 ble seks regimenter innlemmet i den indiske hær, mens fire fortsatte i den britiske. Disse soldatene fra Nepal har tilhørt forskjellige etniske grupper. Mange har med britisk pensjon vendt tilbake til Nepal, hvor de siden ofte har virket som lærere og ledere i lokalsamfunnet.

¶ Gurkhakniven kukri er et nepalsk arbeidsredskap og gurkhasoldatens karakteristiske våpen. Klingen er bredere fremover og bøyd med eggen på innsiden.

KILDE: STORE NORSKE LEKSIKON

Veien til Lo Manthang

Kilde: Ramchandra Pokhrel, Himal Khabarpatrika 14.-28. januar 2003. Fritt oversatt og bearbejdet av Kirsten I. Greiner.

Landet er karrig og omgitt av takkete fjell her i Himalayas regnskygge - et område rikt på historie og kultur. Bak murene rundt Lo Manthang, hovedbyen i Mustang, ligger klosteret, kongens palass og boliger. Fem hundre år er gått siden man flyttet klosteret fra en åskam i nærheten for å gjøre det enklere å reise til og fra

stedet. I dag framstår veibygging som svaret på transportproblemer, og det utløser diskusjon og uenighet i kongedømmet. I alle valgkamper har kandidatene lovet vei til Mustang, men først nylig fullførte District Development Committee (DDC), Village Development Committees (VDC) og lokalbefolkningen en 20 kilometer lang vei fra Lo Manthang til Korala-passet ved den tibetanske grensen. Annapurna Conservation Area Project (ACAP), DDC og VDCene er imidlertid skeptiske til veiutbygging og søker etter alternativer. Kong Jigme Prabal Bista av Mustang har også bedt innstendig om at den gamle byen bevares. Lokalbefolkningen på sin side er positive til veien fordi den gjør transport av varer og personer enklere og billigere. Likeledes er lokalpolitikere og forretningsfolk fornøyde i forventning om oppblomstring av handelen mellom Kina og Nepal. De ønsker til og med å forlenge veien sørover til Thak Khola for å kobles til veien fra Beni i Kali Gandaki.

Kinesiske varebiler er nesten de eneste kjøretøyene på veien. Hver uke forlater om lag fem varebiler Tudum Bazar i Tibet, krysser Tsang Po (Brahmaputra) og entrer Nepal med salgsvare. De kinesiske handelsmennene slår leir utenfor Lo Manthang en ukes tid og tjener store penger på salget - hovedsakelig av sement, men dessverre også nepalesisk tømmer som er smuglet fra Manang og Larkya til Tibet og derfra fraktet tilbake til Nepal. Denne plutselige tilgangen på tømmer og sement har skapt en byggeboom utenfor gamle Lo Manthang. Handelen er imidlertid enveis; varebilene reiser tomme tilbake. Nepal får heller ikke inntekter i form av beskatning fordi ingen betjener de to tollskurene på nepalesisk side av grensen.

Man er bekymret for at veien vil påvirke Mustangs turisme som har vært drevet etter "lite volum, store inntekter"-prinsippet. Kanskje vil mange turister kjøre til Mustang fra Tibet, eller fra Jomosom hvis den søndre veien bygges. Turgåere som nå trenger to uker på en Mustang-tur, vil kunne besøke stedet på få dager. En annen fare ved den søndre veien, er at forretningsfolk i de nedre delene av Mustang lett vil utkonkurrere lokale handelsmenn i Lo Manthang.

Krefter som arbeider for å bevare Mustangs sårbare miljø og unike kulturarv, søker nå etter alternativer til ytterligere veibygging. Blant forslagene er bygging av flyplass i Charang, og taubane derfra til Lo Manthang. Δ

På en hylle i Himalaya

Kirsten Ingeborg Greiner

Kilder: samtaler med Kanak Mani Dixit høsten 2000 og høsten 2001, Nepali Times høsten 2000, The Telegraph 1. oktober 2000, Readers Digest oktober 2001.

Kanak Mani Dixit myste mot det kuperte landskapet og den monsunstore elven som lå foran ham. Hans dager var normalt fylt av forpliktelser til venner, familie og arbeidet som redaktør og leder av Himal Media i Nepal. Det var et travelt liv og 44-åringen hadde trengt denne turen for å lade batteriene. Nå nøy han siste dag av en to ukers fottur. Neste dag skulle han fly hjem til Kathmandu.

Fra bråket og det røffe interiøret i helikopteret så Kanaks bror, Kunda Dixit, ut over landskapet. Nepal glødet denne ettermiddagen i monsuntiden. Til tross for tomheten og redselen innvendig, kunne han ikke la være å beundre dette vakre landet. Kunda var på vei til Marsyangdi-dalen nedenfor Manang for å finne sin savnede lillebror.

Kanak hadde planlagt å gå rundt Annapurna med sønnen Eelum i august 2000. Turen startet med fly fra Kathmandu til Pokhara og derfra la far og sønn i vei mot Jomosom. Vel framme i Jomosom sendte Kanak sin sønn tilbake med fly.

Kanak var vant med å gå i fjellet; han hadde gått alene i fjellene siden han var seksten år og familien hadde tidligere gått fotturer i Solukhumbu-området, Annapurna og nord for Kathmandu. Etter hvert som telekommunikasjonen ble bedre utbygd i Nepal, hadde han gjort det til vane å ringe hjem fra landsbyer han passerte.

Fra Jomosom fortsatte Kanak opp til Thorung La på nesten 5500 m.o.h. og ned i Manang-dalen på den andre siden. Han gikk fort og lett. På formiddagen 19. august ringte han fra Dharapani og sa han at han ville komme til Besi Sahar på kvelden dagen etter og fly med Buddha Air fra Pokhara til Kathmandu mandag 21. august på morgenen.

Bortsett fra en og annen bærer, så Kanak få andre på stien søndag 20. august. Det var monsuntid med regn nesten daglig. Fra de bratte skråningene sprutet vannet over den en meter brede stien da Kanak nærmet seg klippen ved Lili Bhir. Kanskje tråkket han på en stein, kanskje skled han på det sleipe underlaget – han visste ikke helt hva som skjedde. Føttene mistet festet og han forsøkte desperat å gripe fatt i noe. Så tumlet han 25 meter nedover den stupbratte skråningen.

Det var blitt ettermiddag da Kanak kom til seg selv. Han lå på ryggen på en bratt steinete hylle, bare noen meter fra et nytt stup ned i Marsyangdi-elven. Han så oppover mot stien og skjønnte fort at den var utenfor rekkevidde. Med store smerter i hodet, nakken og hendene, dro han seg bortover hylla som snart tok slutt. Nå var han skjult av busker og kratt, umulig å se fra stien, men han var ikke i stand til å dra seg tilbake. Kanak ble liggende å vente. Han følte at kroppen skled mot kanten og så den gjennomvåte jorda gi etter for kroppstyngheten. Ved hjelp av bena fikk han presset en trekjepp ned i bakken og manøvrert den slik at den fungerte som en slags fotstøtte. Langt nedenfor hørte han det øredøvende bulderet fra elven.

Dagen etter ble familien bekymret da Kanak ikke ankom Kathmandu som avtalt. Shanta, Kanaks kone, ringte politiet, men ingen hadde hørt om noen ulykker i området. Mandagen gikk uten livstegn fra Kanak og Shanta våket ved telefonen hele den natten. Kunda antok at lillebroren hadde valgt en annen rute og bare var blitt forsinket. Stiene i Himalaya er dårlige i monsuntiden og enhver som går fottur i den perioden må kalkulere med et par dagers margin.

Tirsdag morgen 22. august samlet Shanta sammen familie og nære venner. Hun forlangte at noen reiste for å se etter mannen og Kunda bestemte seg for å kjøre til Besi Sahar, seks timer unna, for å gå stien oppover. Med seg fikk han Padam Ghaley, en venn som drev et trekking-byrå. Idet de to karene sto reiseklare, fikk de beskjed om at veien til Besi Sahar var stengt etter et jordskred. Planen ble endret. De besluttet isteden å leie et helikopter og reise til Dharapani hvor Kanak sist hadde ringt fra.

Samme ettermiddag sto tre menn parate til å gå om bord i helikopteret på flyplassen i Kathmandu; storebror Kunda, vennen Padam og en av Padams guider, Raju Gurung, som kjente stien i Manang godt. Kunda skulle til å skru av mobiltelefonen da Anil Shrestha i Himal ringte. Det siste døgnet hadde Anil koordinert kommunikasjonen med overnatningssteder, politistasjoner og ACAP-kontorer langs stien. Nå kunne han fortelle at Kanak sist var observert tidlig søndag morgen 20. august da han sjekket ut fra Sushma Lodge i Jagat, en times gange nord for Lili Bhir. "Endring i planen! Vi drar ikke til Dharapani, vi skal til Jagat", ropte Kunda til helikopterpiloten. Mindre enn en time senere fløy helikopteret nordover Marsyangdi-dalen – rett over stedet der Kanak lå.

Kanak veivet med armene da helikopteret fløy over, men det bare fortsatte videre oppover dalen. Han hadde ligget nesten uten å røre seg i to og et halvt døgn. Ryggsekkene med all maten hadde forsvunnet i fallet. Smertene var

grusomme, likevel klarte han så vidt å vri kroppen nok til å suge opp noen munnfuller gjørmete vann. Det tok hele dagen, men han visste det ville holde liv i ham. Innimellom ropte han på hjelp så høyt han maktet. Ingen som passerte på stien hørte ham fordi elven overdøvet alt.

Kanak visste at noe var galt i lungene og nakken, men det gjorde mindre vondt i lungene nå. Følelsen i fingrene var borte. Han merket at han hadde et åpent sår i hodet og innså at det ville bli infisert. Han kunne allerede kjenne en råtten eim. Da to nysgjerrige aper satte seg på en grein i nærheten, tenkte han at det var der gribbene ville sette seg om han ikke ble funnet.

Etter Besi Sahar blir Marsyangdi-dalen villere og smalere. Under helikopteret lå små gurung-landsbyer i fjellsidene, ved siden av vakre vannfall som tumlet ned i den hvite uregjerlige elven i dalbunnen. Padam pekte ut Jagat for piloten som satte helikopteret ned på en hirse-åker mellom elven og husene. De tre mennene tok turen innom Sushma Lodge og søkte etter ledetråder i rommet Kanak hadde sovet. Så startet de vandringen. Langs stien spurte de alle de møtte om noen hadde sett en mann med svart shorts og blå ryggsekk. "Jeg så en kar som lignet i Besi Sahar i går", sa en bærer de møtte i skumringen. Dette skapte optimisme – kanskje var Kanak allerede på vei fra Besi Sahar til Kathmandu. De tre stanset i Ghermo da mørket ség på og overnattet der.

Det regnet kraftig hele natten. Et par kilometer unna Ghermo tilbrakte Kanak sin tredje natt ute. Han drakk regn og snakket til de ville dyrene for å holde dem unna. Bare noen skjøre fester i stein og pinner hindret at han skled utfor hyllen. Han vurderte hvordan han kunne spise en humle på best mulig måte, og han lot seg overvelde da han kjente den forsiktige luftdraget fra en sommerfugl som flappet forbi ansiktet hans i grålysningen. Kanak var ikke spesielt tiltrukket av religion, heller ikke nå som livet snart ville ebbe ut om han ikke ble funnet. Isteden var han forundret og ydmyk overfor naturen, luktene, plantene, livet og alt som hender. Det måtte finnes en storhet, et system og noe forutbestemt i alt dette.

Skråningen der Kanak falt utfor ved Lili Bhir

Tidlig neste morgen, onsdag 23. august, fortsatte Kunda, Padam og Raju videre nedover dalen. Kunda og Padam gikk raskere denne dagen og forventet å nå Besi Sahar før kvelden. Kikkerten ble likevel flittig brukt og alle de nye

jordrasene fikk spesiell oppmerksomhet. I Syangje fortalte både bærere og eiere av te-butikkene at Kanak hadde drukket te, forhørt seg om jordrasene og tatt notater der for tre dager siden. Raju gikk saktere enn de to andre og studerte hver stein, hvert tre og hver kløft langs stien. Han hadde hørt rykter om folk som hadde falt utfor klippen ved Lili Bhir. Plutselig stoppet Raju og ropte: "Der! Der nede på hyllen!" Han pekte nedover den bratte skrenten, mot noe blått som skimtes mellom vegetasjonen femten meter ned fra stien. En ryggsekk. "Det er Kanaks!", ropte Kunda. Så tenkte han: Kanak er død.

Raju måtte bruke tau for å komme seg ned til ryggsekken. Ett kvarter senere fant han Kanak. Han lå på ryggen ti meter lenger ned. En hånd vinket svakt. Kanak forsøkte å rope, men det ble bare til en hvisken: "Jeg er her". Han var dekket av blod og gjørme og det vrimlet av røde maur i sårene hans. "Hodet hans er flenget opp", ropte Raju opp mot stien hvor det hadde samlet seg flere folk, blant annet noen bærere og en sykepleier som var på vei til Manang. Alle forsto at Kanak måtte opp fra hyllen så fort som mulig. Og alle nølte fordi det innebar stor fare. Sykepleieren overtalte en av bærerne, Yubaraj Gurung, til å forsøke og Yubaraj klatret nedover. Nede hos Kanak bandt Raju sammen noen sterke greiner og festet dem til et tau. "Vi binder dette til bærerens rygg", sa han til Kanak som vekslet mellom gråt og latter. "Du må sitte på det." Kanak ble plassert på greinene, Yubaraj festet bæreremmen i pannen og tok Kanak på ryggen. Flere hadde nå kommet nedover skrenten. De kastet ned tau til Yubaraj som halte seg oppover mens Raju dyttet bakfra. Hvis en av dem sviktet – hvis en av dem skled og falt – ville flere tumble nedover og forsvinne utfor hyllen og ned i elven. Sakte, og med enorme kraftanstrengelser, klatret Yubaraj oppover med Kanak på ryggen. En time senere var alle oppe på stien igjen. Yubaraj plukket opp sin opprinnelige bør og forsvant bortover stien like etterpå. En annen bærer fraktet Kanak til nærmeste gjestehus hvor han ble lagt på noen soveposer på bordet. Raju hadde allerede løpt til nærmeste tettsted for å ringe etter et helikopter. Sykepleieren organiserte intravenøst drypp fra nærmeste helsestasjon og personellet derfra rensket sårene og tok blodtrykket.

Kanak skalv, var dehydrert og avkreftet. Han hadde en åpen flenge i hodet og nakken virket stygt skadet. Han levde, men tilstanden var alvorlig. Likevel pratet han: "Vet Shanta det? Har Nepali Times gått i trykken? Hva var overskriften? Verdens beste syn er innsiden av dette taket." Kanak fikk vann og Padam ga ham litt suppe som han gulpet i seg. Dette og saltoppløsning gjorde underverker – ansiktet endret seg og hevelsen under øynene begynte å gå tilbake.

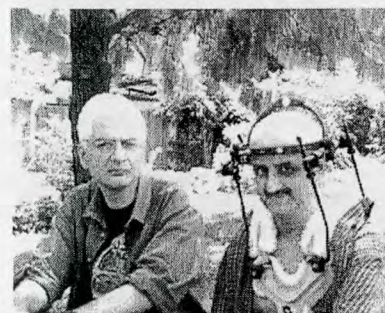
Snart ankom to helikoptre som raskt tok av igjen mot Kathmandu. Knappt en time senere var Kanak på vei til sykehuset i en ambulanse med ulende sirene gjennom de travle bygatene. Legene var overrasket over at Kanak i det hele tatt hadde overlevd. En punktert lunge hadde leget seg selv mens Kanak lå på hyllen. Taleevnen var skadet, men flengen i hodet var bare et kjøttsår som kunne sys. Undersøkelsene viste ingen tegn til hjerneskade. Mange sener og nerver i fingrene hadde blitt revet over da Kanak raste nedover skrenten. Det

var likevel øvre del av ryggen som hadde fått de alvorligste skadene. Flere ben og virvler var knust. To nakkevirvler ble splintret i fallet, men istedenfor å gå inn i og skade ryggmargen, hadde virvlene satt seg fast i andre ben.

Oppholdet på sykehuset startet med en syv timer lang operasjon, etterfulgt av flere andre inngrep. En måned etter ulykken, kunne Kanak reise hjem fra sykehuset. De neste månedene besto av ro, pleie og opptrening og sakte kom han seg opp av sengen. Hver dag skjedde en liten seier: å fullføre hele setninger med en stemme som bar, å sitte oppe og prate med venner og å gå ned trappen for å delta i datteren Himali's 18-årsdag. Til tross for avrevne nerver og sener i fingrene, kommuniserte Kanak på e-post en stund etter ulykken. Mye er leget, men fingrene blir aldri slik de var. Stemmen var dårlig lenge etter ulykken, men tok seg opp igjen med tiden. Kanaks nakke måtte holdes oppe, og i riktig posisjon, ved hjelp av et stativ som låste hodet til overkroppen. Han bar stativet døgnet rundt i fire måneder. Etter hvert kunne han kaste stativet og røre på nakken som i dag er bevegelig, om enn noe stivere enn tidligere. Han vil likevel alltid ha noen plager med nakken og må være forsiktig.

Selv knappe to måneder etter ulykken – utmagret og preget, med en svak stemme og setninger uttalt med hvilepauser mellom hvert ord – hadde Kanak håpet og pågangsmotet i behold. Som alltid boblet han av engasjement, interesse, gode ideer, store prosjekter og framtidsplaner. Ikke minst var han utålmodighet etter å komme i gang igjen. Allerede i sykesengen snakket han varmt om å etablere en senter for hode- og ryggskadde i Nepal. Halvannet år senere sto senteret ferdig. Ved Lili Bhir i Marsyangdi-dalen har han satt opp et gjerde for å hindre at andre faller utfor skrenten.

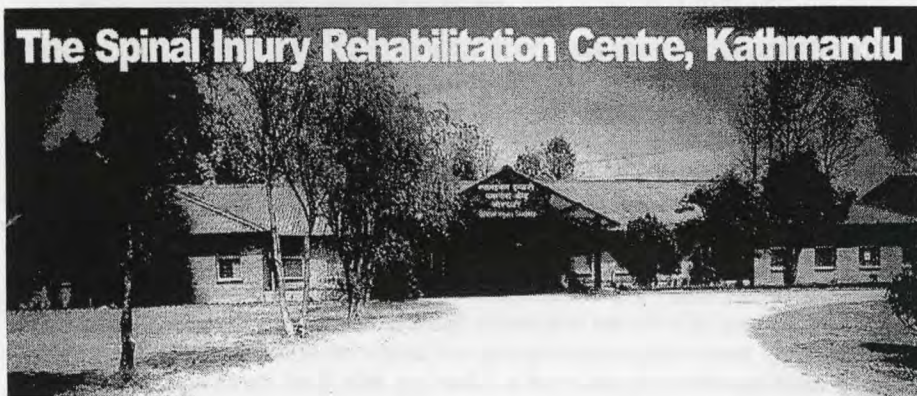

Kunda og Kanak

Mirakuløst nok overlevde Kanak den dramatiske ulykken og er tilbake i en travel hverdag som leder og redaktør i Himalmedia, selskapet som publiserer *Himal South Asian Magazine*, magasinet *Nepali Himal*, *Wave Magazine* og avisen *Nepali Times*, og som står bak *South Asian Film Festival*. Storebroren Kunda uttrykker det slik: "En million ting kunne gått galt – en million ting gikk godt."

Rehabiliteringssenter for hode- og ryggskadde

Etter et stygt fall med etterfølgende redning, pleie og rehabilitering, etablerte Kanak Mani Dixit en forening for hode- og ryggskadde i Nepal. Foreningen fikk navnet The Spinal Injury Sangha Nepal og hadde som sitt første mål å etablere et rehabiliteringssenter for folk med denne typen skader. Våren 2002 sto senteret ferdig. The Spinal Injury Rehabilitation Centre er det første i sitt slag i Nepal.

Nepals bratte landskap resulterer hvert år i et uforholdsmessig stort antall fallulykker med etterfølgende hode- og ryggskader. Spesielt utsatt er kvinner og barn som passer buskap og henter vèd og fòr i trær og steile lier, samt bærere som forserer bratte og smale stier med tunge bærer. De fleste ulykkene rapporteres aldri. Etter hvert som Nepals veinett bygges ut, ser man sterk økning i skader etter bilulykker. Likeledes er antallet ulykker oppadgående i byggevirkksomhet og industri.

Redning og behandling på stedet er helt essensielt ved hode- og ryggskader. I Nepal innebærer redning ofte en humpete ridetur på en bærers rygg, etterfulgt av lange timer på røffe veier til nærmeste tettsted eller Kathmandu-dalen. Under transporten risikerer man å forverre skadene. I fjernere områder av landet fraktes kanskje den skadde bare til landsbyen, hvor familien gjør sitt beste for å pleie personen.

Nepals offentlig helsetjeneste er dårlig. Hode- og ryggskadde lider og har liten, om noen, tilgang til et støtteapparat med pleie og rehabilitering. De enorme økonomiske og sosiale utfordringene fører ofte til en fatalistisk holdning blant familie og omsorgspersonell overfor ofre med store permanente skader. I Kathmandu-dalen finnes flere sentre og sykehus som tar seg av skadde personer, men disse stedene mangler rehabiliteringstjeneste og har knapt med

ansatte kvalifisert innen pleie og trening av hode- og ryggskadde. Med fysioterapi og annen opptrening kan slike skader bedres betraktelig. The Spinal Injury Sangha Nepal er den første nepalesiske forening som fokuserer på de spesielle behovene til denne gruppen. Foreningen samarbeider med Nepal Disabled Society, som har arbeidet med handikappede i Nepal i over 40 år.

Med etableringen av rehabiliteringssenteret, The Spinal Injury Rehabilitation Centre, i Jorpati i utkanten av Kathmandu, har foreningen nådd sitt første mål. Senteret skal utfylle arbeidet som gjøres ved andre sykehus og institusjoner, og sikre pasientene spesialisert opptrening, råd og støtte. Pasientene får hjelp til å takle de psykiske og fysiske følgene av alvorlige hode- og ryggskader, slik at de fortsatt kan være aktive i hverdagen og få så høy livskvalitet som mulig.

Rehabiliteringssenteret ligger i et tidligere sykehus – i et stille område med store plener. Det inneholder en avdeling for menn, en for kvinner, en fysioterapi-avdeling, kjøkken, matsal og resepsjonsområde for pårørende. Nærmeste naboer er andre institusjoner med liknende fokus på pleie og støtte, inkludert et ortopedisk sykehus, et hjem for handikappede barn og et bolig-område for handikappede. Senteret har et entusiastisk personale kvalifisert innen pleie og opptrening – her er både lege, sykepleiere, fysioterapeuter og hjelpepleiere – og kan huse og behandle inntil 30 personer om gangen. De skadde får oppholde seg på senteret i maksimum tre måneder før plassen gis til andre trengende. Pasientene er i alle aldre og årsaken til skadene varierer: enkelte er skutt av maoister eller sikkerhetsstyrker, noen har vært i bil- eller bussulykker, mens de fleste har falt fra trapper, hus, trær og stier.

Rehabiliteringssenteret budsjetterer med kr. 400.000 i årlige kostnader og drives foreløpig ved hjelp av donasjoner i tillegg til et moderat og "flytende" bidrag fra pasientene. Med tiden satser man på å bygge opp nok egenkapital til å finansiere driften uten donasjoner.

Foreningen The Spinal Injury Sangha Nepal har foreløpig konsentrert seg om det nye senteret, men vil i framtiden iverksette flere tiltak. Planene er å spre informasjon, samt utvikle lokale støtteprogrammer og manualer for pasienthåndtering, -transport, behandling og psykisk og fysisk rehabilitering i fravær av helsepersonell. Man vil også arbeide mot helsesentre og helseposter rundt om i landet for å sikre at de bedre kan håndtere hode- og ryggskader.

SPINAL INJURY SANGHA NEPAL:

Tlf/faks: +977-1-470874 (kontaktperson: Esha Thapa)

E-post: spinalinjurynepal@hotmail.com

Web: www.himalmag.com/spinalinjury/

स्पाइनल इन्जरी संघ नेपाल
Spinal Injury Sangha Nepal

Støtte til senteret kan sendes:

Spinal Injury Sangha Nepal
Current Account No. 7042802
Nepal Investment Bank Ltd
Pulchowk Branch, Lalitpur, Nepal
(Swift Code: NIBL NPKT)

Khukuri

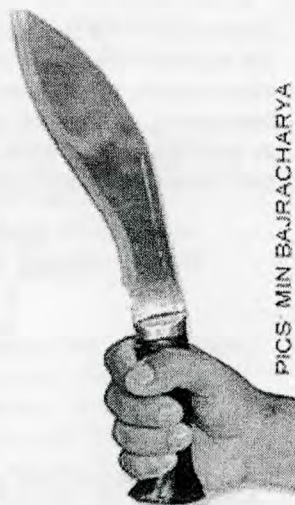
Nepali Times 27. september – 3. oktober 2002.
Fritt oversatt og bearbejdet av Kirsten I. Greiner.

Gjennom århundrene har khukuri-kniven vært et fryktet våpen på slagmarken. Nå er det automatvåpen Royal Nepal Army (RNA) benytter i sin kamp mot maoistene, men khukurien er likevel i flittig bruk i konflikten. Khukurien terroriserte fienden i Nepals krig mot britene i 1814 og i begge verdenskrigene. "Khukurien brukes ikke i moderne krigføring", sier Lalit Kumar Lama, "men er fremdeles et symbol på gurkhaer og Nepal". Lama er tidligere britisk gurkha-offiser som nå driver handel med gurkha-kniver og har en utstilling med ulike kniver i Thamel; "Khukuri House". Det er stor variasjon i knivenes størrelse, funksjon og utsmykning. Prisene ligger mellom 150 og 4.000 rupies.

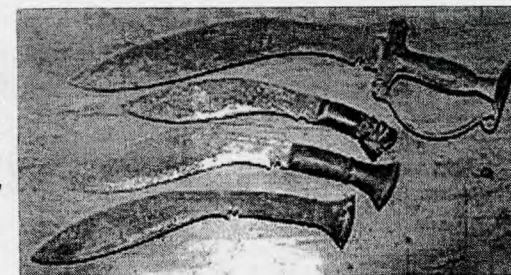
Lama pensjonerte seg fra den britiske gurkha-hæren i 1987 og startet salg av khukurier til utlandet. Knivene kjøpte han fra flere tusen småprodusenter i Dharan-området. I 1991 slo han seg sammen med en kollega og startet egen khukuri-fabrikk i Dharan. Siden etableringen har "Khukuri House" vært offisiell leverandør av kniver til de britiske gurkha-enhetene, gurkha-kontingenten i Singapore, gurkha-reservestyrken i Brunei og til det britiske museum. Lama er ikke bekymret over nedleggelsen av flere britiske gurkha-enheter fordi 95% av kundene hans er turister.

Khukuri-kniven ble tradisjonelt laget av kamier (smed-kaste) med få andre hjelpemidler enn en åpen flamme og enkelt verktøy. Fabrikken i Dharan sysselsetter 300 arbeidere og har modernisert produksjonen, men bygger på kamienes lange erfaring. De produserer forbløffende mange typer khukurier, blant annet Dehradune-khukurien, Bhojpure-khukurien fra Øst-Nepal, Sirupate-khukurien oppkalt etter Siru-trees slanke blad, Dhankute-khukurien (fra Dhankuta) med metallskaft og treslire, og Kothimara-khukurien spesielt laget som avskjedsgave til gurkha-offiserer når de pensjonerer seg. Dehradune-khukurien (også kalt verdenskrig-khukurien) hadde sitt utspring i Nepal og ble senere etterlignet av den indiske gurkha-hæren i Dehradun under 2. Verdenskrig. Dette var den eneste khukurien i bruk i krigen. Nepal klarte ikke å dekke den store etterspørselen og dermed startet storproduksjonen i Dehradun. Kniven hadde bøffelslire og ble laget av forsterket stål fra jernbaneskinner, med skaft av tre eller horn. Siden jernbaneskinner er mangelvare i Dharan, bruker Lamas fabrikk fjærer fra person- og lastebiler isteden.

PICS MIN BAURACHARYA

Tradisjonelt har kamiene varmet metallet over åpen flamme og temperert det i en te-kjele. Tester har vist at khukuri-stålet har akkurat den riktige hardheten for å lett kutte gjennom så å si alle materialer, og samtidig er stålet mykt nok til å tåle påkjenningen og bevare skarpheten. Tross enkel produksjon, fungerer khukurien nesten like godt som dagens høykvalitets karbonstål.

Dehradune-khukurier, brukt i 2. verdenskrig.

Den mest kjente khukurien er "Service No 1" som gis alle gurkha-soldater når de starter tjenesten og som følger dem gjennom hele karrieren. Khukurien veier 700 gram, har skaft av bøffelhorn og slire av bøffellær. Hver eneste khukuri har en inskripsjon som viser årstallet soldaten startet tjenesten. Denne lille detaljen hjalp noen unge gurkha-soldater som under trening i Malaysia kom over en eldre villmann i skogen. Ved hjelp av den gamle mannens khukuri, fant man ut at han var blitt etterlatt under 2. Verdenskrig og hadde levd i skogen siden den gang.

Lite er kjent om khukuriens opprinnelse og form. Noen mener den har forbindelse med den afghanske kniven. Andre hevder bladformen stammer fra en 2.500 år gammel gresk kniv, noe som i tilfelle gjør khukurien til en av de eldste bladformer i verden. Formen antas å ha kommet med troppene til Alexander den Store og senere blitt kopiert av lokale håndverkere. I National Museum i Chhauni henger khukurier datert til 1500-tallet.

De fleste khukurier er oppkalt etter stedet de kommer fra. Knivene varierer i størrelse, men fasongen er bare variasjoner over samme form. Nepaleserne har navn for så å si hver eneste del av en khukuri. Det todelte hakket innerst på knivbladet kalles "kaudi" som betyr "bloddrypper". Hakked hindrer væske i å renne eller dryppe på skaftet og hånden. De fleste khukurier har to minikniver i sliren; "chakmak" til å slipe khukurien med, og "karda" til altmulig-bruk. Det finnes utallige fortolkninger av khukuriens spirituelle og religiøse betydning. Bloddrypperhakked sies å symbolisere Shivas spyd eller den nepalesiske sol og måne. Den tykkeste delen av kniven (chapro) er guds øye, mens bladet form og buing symboliserer månen.

Khukurien er uten tvil et effektivt våpen i hendene på en som vet å bruke den. Hvor effektivt avhenger mer av kunnskap og trening enn knivbrukerens styrke. Gurkha-soldaten bruker kniven nedenfra og oppover. Dermed er sjansen mindre for å skade seg selv hvis kuttet ikke treffer. I tillegg er det vanskeligere for fienden å vegre seg mot kutt nedenfra. Under krigføring har gurkha-soldatene vist seg svært dyktige. For britene var de fryktede fiender og senere uerstattelige allierte. Det sies at de små gurkhaene kom løpende så raskt og så langt fra hverandre at geværene var nytteløse mot dem. Når de nærmet seg fienden, sprang de plutselig krøket mot bakken, dukket under bajonettene, stakk khukurien oppover og flenget fiendens kropp med ett kutt. De sprang også under hester, flenget dyrets mage og kuttet rytterens ben før rytter og hest falt i bakken. Etter et angrep forsvant gurkhaene like fort som de hadde dukket opp.

Dagens konfliktsituasjon i Nepal har satt khukurien i et nytt søkelys. Myndighetene har innført strenge regler for våpentransport og khukurien faller innenfor disse reglene. Lamas fabrikk i Dharan har vanskeligheter med å frakte khukurier og bruker mye ressurser på vakthold ved lagerbeholdningen. "Forretningen går dårlig i disse tider", sier Lama.

Hvilke vaksiner bør jeg ha i Nepal?

Polio:

- En dose senest 2 uker før avreise
- Varighet: 10 år
- Kr. pr dose: 100,-
- Denne vaksinen må man ha i Nepal.

D/T difteri+tetanus/stivkrampe:

- En dose senest 2 uker før avreise
- Varighet: 10 år
- Kr. pr dose: 120,-
- Denne vaksinen må man ha i Nepal.

Hepatitt A – gulsot (Havrix):

- en dose senest 2 uker før avreise
- en dose etter ca. 1 år
- Varighet: 20 år etter den andre dosen
- Kr. pr dose: 450,-
- [Smittet via avføring - jord, vann, mat]
- Denne vaksinen må man ha i Nepal.

Tyfus (Typhim Vi):

- En dose 2-3 uker før avreise
- Varighet: 3 år
- Kr. pr dose: 290,-
- Denne vaksinen må man ha hvis oppholdet i Nepal varer mer enn tre-fire uker.

Japansk B encefalitt

– hjernehinnebetennelse:

- en dose senest 24 dager før avreise
- en dose senest 10 dager før avreise
- Varighet med disse to dosene: 1 år
- en dose etter det ene året
- Varighet: 3 år
- deretter en dose hvert 3. år
- Dersom man ikke allerede er vaksinert og skal flytte til Nepal på mer permanent basis, anbefales:
- en dose senest 38 dager før avreise
- en dose senest 17 dager før avreise

- en dose senest 10 dager før avreise
- Kr. pr dose: 385,-
- [Smittet via mygg/insekter; gris, ender]
- Bare noen tusen smittes hvert år, så sannsynligheten for å få sykdommen er liten. Mange vil hevde at vaksinering er unødvendig, men bare 60-70% av de som får sykdommen overlever, og halvparten av de som overlever får hjerneskade. Risikoen er størst fra mai til oktober. Normalt overveier legene bare å gi vaksinen til folk som skal være i Nepal i mer enn tre-fire uker.

Kolera (Ducoral):

- en dose ca. 17 dager før avreise
- en dose ca. 10 dager før avreise
- Varighet: 2 år (ca. 3 mnd. varighet mot noe diaré)
- deretter en dose hvert 2. år
- Kr. pr dose: 195,-
- [Smittet via vann, mat]
- Denne vaksinen er "valgfri" for Nepal-farende; sjansen for å få kolera er ikke stor for en vanlig reisende. De første tre månedene gir imidlertid vaksinen også ca. 70% beskyttelse mot ETEC-diaré som utgjør omtrent halvparten av diarétilfellene blant turister. ETEC er den uskyldige turist-diaréen ofte inntreffer første uken og varer ca. tre dager. Folk som bare har en eller to uker til rådighet i Nepal, bør overveie å ta denne vaksinen.

Malaria:

- Malaria-piller starter man med 1 uke før innreise i malaria-område og fortsetter med til 4 uker etter utreise, men dette varierer noe etter typen piller.
- [Smittet via mygg]
- Det finnes mange typer malaria og effekten av ulike malaria-piller varierer.

Spør legen om råd. Man bør ta malaria-piller i de lavereliggende områdene av Nepal (slettelandet og lignende). Sjansen for å få malaria i f.eks Kathmandu, Pokhara eller i fjellene, er mikroskopisk.

Gulfeber:

- En dose senest 10 dager før avreise
- Varighet: 10 år
- Kr. pr dose: 190,-
- [Smittet via mygg/insekter]
- Denne vaksinen trenger man strengt tatt ikke i Nepal, men om man reiser fra Afrika eller Sør-Amerika til Nepal, kreves gyldig attest på Gulfeber-vaksine.

Meningokokk ACWY

– hjernehinnebetennelse:

- En dose senest 10 dager før avreise
- Varighet: 3 år
- Kr. pr dose: 335,-
- Denne vaksinen er "valgfri" for Nepal-reisende. Det er særlig barn og ungdom som er utsatt for meningokokk-sykdom, mens risikoen er svært liten for de over 24 år. Vaksinen består imidlertid bare av en dose og kan overveies å gi til barn og ungdom som dermed også er vaksinert for de gangene sykdommen bryter ut i Norge.

Prisene er pr. 18.10.02. I tillegg kommer konsultasjonspris for vaksinering per person: kr. 220,- hverdager 8-15.30 (barn og grupper på minimum 4 personer: kr. 110,-).

Kilde:

Reiseklinikken

Reiseklinikken tilbyr bl.a.: vaksinasjon, råd, behandling og kursvirksomhet. Klinikken drives av Gunnar Hasle, tidligere overlege ved Infeksjonsavdelingen på Ullevål sykehus. Han er spesialist i infeksjonssykdommer, har diplom i tropemedisin og er en av Norges fremste eksperter på reisemedisin.

Hepatitt B:

- en dose senest 1 måned før avreise
- en dose før avreise, tidligst 1 måned etter første dose
- en dose minst 5 måneder etter andre dose
- Varighet: 10 år
- Kr. pr dose: 380,-
- [Smittet via blod, sæd]
- Denne vaksinen burde man ikke trenge i Nepal. Stort sett er det bare to smittetilfeller: sæd og blod. Vaksinen kan overveies for de som skal oppholde seg lenge i Nepal og som kan bli utsatt for ulykker med etterfølgende blodoverføring.

Rabies:

- en dose 4 uker før avreise
- en dose 1 uke før avreise
- en dose rett før avreise
- Varighet: 3 år
- deretter en dose hvert tredje år
- Kr. pr dose: 480,-
- Rabies-vaksinen er svært dyr. Den anbefales ikke om man ikke skal være i mye og nær kontakt med hunder eller aper. Dessuten må man uansett til behandling og få injeksjonene om igjen hvis man blir bitt. Vaksinen forsinker sykdommen og gir pasienten noe mer tid til å komme seg til behandling.

Lege Gunnar Hasle

Adresse: St. Olavs plass 3, 0165 Oslo

Telefaks: +47 22 11 11 97

E-post: reiseklinikken@online.no

Timebestilling: telefon 22 11 11 98

Åpningstider: hverdager kl. 8-15.30

+ kveldsåpent noen dager i høysesongen.

Web: <http://www.reiseklinikken.no>